

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 239/04-149

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. M., bytom P., zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., vo veci namietaného porušenia jeho

a) základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v spojení s čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tým, že o opravnom prostriedku sťažovateľa súvisiacom s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval iný senát Krajského súdu v Trenčíne než senát zložený zo zákonných sudcov,

b) základného práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 tým, že jeho obhajcovi bolo odopreté nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu,

c) práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. mája 2003 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2004 tým, že tieto uznesenia neboli dostatočne zdôvodnené,

d) práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu,

e) práva na súdnu ochranu a práva na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky tým, že Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu alebo v prípade nevyhovenia o nahradenie väzby jeho sľubom urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov, a tak mu bránili v zákonom ustanovenej lehote opätovne požiadať o prepustenie z väzby,

f) práva byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky tým, že Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o alternatívnej žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom, a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Trenčíne svojím postupom a uznesením sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tým, že o opravnom prostriedku sťažovateľa súvisiacom s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval iný senát tohto súdu než senát zložený zo zákonných sudcov, p o r u š i l základné právo Ing. J. M. na nestranného sudcu zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na zákonného sudcu zaručené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajský súd v Trenčíne postupom, ktorým neprijal opatrenia za účelom umožnenia nazrieť obhajcovi Ing. J. M. aspoň do časti vyšetrovacieho spisu predloženého v súvislosti

s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej konal a rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03, p o r u š i l jeho základné právo na kontradiktórne konanie a princíp rovnosti zbraní zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 p o r u š i l i právo Ing. J. M., aby súdy urýchlene rozhodli o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

4. Okresný súd Trenčín uznesením z 22. mája 2003 sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajský súd v Trenčíne uznesením zo 7. augusta 2003 sp. zn. 3 Tpo 13/03 p o r u š i l i právo Ing. J. M. podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky tým, že nerozhodli o alternatívnej žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom.

5. Ing. J. M. p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiattisíc slovenských korún), ktoré mu je povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu:

- a) Okresný súd Trenčín vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún) a
- b) Krajský súd v Trenčíne vo výške 60 000 Sk (šesťdesiattisíc slovenských korún).

6. Ing. J. M. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 26 770 Sk (slovom dvadsaťšesťtisíc sedemstosedemdesiat slovenských korún), ktorú mu je povinný vyplatiť:

- a) Okresný súd Trenčín vo výške 8 923 Sk (slovom osemtisícdeväťstodvadsaťtri slovenských korún) a
- b) Krajský súd v Trenčíne vo výške 17 847 Sk (slovom sedemnásťtisícosemstoštyridsaťsedem slovenských korún)

na účet advokáta Mgr. R. T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 16. decembra 2004 č. k. I. ÚS 239/04-54 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. M., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), v časti, ktorou namietal porušenie jeho

a) základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v spojení s čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tým, že o opravnom prostriedku sťažovateľa súvisiacom s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval iný senát krajského súdu než senát zložený zo zákonných sudcov,

b) základného práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 tým, že jeho obhajcovi bolo odopreté nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu,

c) práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením Okresného súdu Trenčín (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. mája 2003 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2004 tým, že tieto uznesenia neboli dostatočne zdôvodnené,

d) práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby urýchlene, resp. bez zbytočných prieťahov podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajského súdu

v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu,

e) práva na súdnu ochranu a práva na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu alebo v prípade nevyhovenia o nahradenie väzby jeho sľubom urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov, a tak mu bránili v zákonom ustanovenej lehote opätovne požiadať o prepustenie z väzby,

f) práva byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o alternatívnej žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom.

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplynuli nasledovné relevantné skutočnosti:

„Uznesením vyšetrovateľa KÚV PZ P. zo dňa 14. 8. 2002, ČVS KUV-76/OVVK-2002 (ďalej len „Uznesenie vyšetrovateľa KÚV PZ P.“) bolo podľa § 160 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „TrP“) začaté trestné stíhanie pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len „TrZ“) na skutkovom základe uvedenom v Uznesení vyšetrovateľa KÚV PZ P.

Uznesením prokurátora Generálnej prokuratúry SR zo dňa 9. 10. 2002, č. k. IV/2 GPt 111 /02-7, v trestnej veci podvodu podľa § 250 ods. 1, 5 TrZ vedenej na Krajskej prokuratúre v Prešove pod sp. zn. Kv 47/02 bola táto vec podľa § 25 ods. 1 TrP (per analogiam) Krajskej prokuratúre Prešov odňatá a prikázaná na výkon prokurátorského dozoru nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní Krajskej prokuratúre Trenčín (ďalej len „Uznesenie GP“).

Opatrením Generálnej prokuratúry SR zo dňa 29. 11. 2002, č. k. IV Gn 3146/02-3, bola podľa § 6 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoP“) vo veci podozrenia z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 TrZ v súvislosti s D. a. s. v konkurze, v ktorej koná Odbor vyšetrovania obzvlášť závažnej

trestnej činnosti oddelenie vyšetrovania B. pod číslom konania CVS: VKE-14/ÚV-OVOZTČ-BB-2002, bola poverená výkonom prokurátorského dozoru Krajská prokuratúra v Trenčíne (ďalej len „Opatrenie GP“).

Uznesením vyšetrovateľa oddelenia vyšetrovania B. odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti sekcie justičnej polície PZ Ministerstva vnútra SR zo dňa 9. 12. 2002, ČVS VKE-14/UV-OVOZTČ-BB-2002 (ďalej len „Uznesenie vyšetrovateľa“) bolo podľa § 160 ods. 1 TrP začaté trestné stíhanie a zároveň mi podľa § 163 ods. 1 TrP bolo vznesené obvinenie pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, 4 písm. b), ods. 5 TrZ v znení účinnom do 30. 9. 2002 na skutkovom základe uvedenom v Uznesení vyšetrovateľa.

Dňa 13. 12. 2002 prokurátor Krajskej prokuratúry Trenčín podal Okresnému súdu v Trenčíne návrh na moje vzatie do väzby. Uznesením Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 14. 12. 2002, sp. zn. 1 Tp 114/02 (ďalej len „Uznesenie OS“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16. 1. 2003 sp. zn. 1 Tpo 72/02 (ďalej len „Uznesenie KS“) som bol podľa § 68 ods. 1 TrP vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) TrP.

Uznesením vyšetrovateľa oddelenia vyšetrovania B. odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti sekcie justičnej polície PZ Ministerstva vnútra SR zo dňa 24. 4. 2003, ČVS VKE-14/OVOZTČ-BB-2002, boli podľa § 23 ods. 3 TrP (per analogiam) s poukazom na § 20 ods. 1 TrP spojené na spoločné trestné konanie s mojou trestnou vecou (trestnou vecou sprenevery) aj trestné veci vraždy A. B., vraždy Š. H. a vraždy Z. N. (ďalej len „Uznesenie vyšetrovateľa o spojení“).

Dňa 16. 5. 2003 som podal na Krajskú prokuratúru Trenčín prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu (ďalej len „Žiadosť prvá“), a pre prípad nevyhovenia Žiadosti prvej žiadosť o nahradenie väzby mojím sľubom (ďalej len „Žiadosť druhá“; Žiadosť prvá a Žiadosť druhá spolu ďalej aj ako „Žiadosti“).

Moje Žiadosti boli Krajskou prokuratúrou v Trenčíne predložené Okresnému súdu v Trenčíne dňa 21. 5. 2003.

O mojich Žiadostiach rozhodol Okresný súd v Trenčíne na neverejnom zasadnutí dňa 22. 5. 2003 uznesením, sp. zn. 1 Tp 49/2003 (ďalej len „Uznesenie OSoŽ“) tak, že podľa § 72 ods. 2 TrP moju Žiadosť prvú zamietol. Uznesenie OSoŽ mi bolo doručené dňa

3. 6. 2003 a môjmu obhajcovi Mgr. R. T. dňa 6. 6. 2003. Na základe mojej žiadosti zo dňa 18. 6. 2003 podanej Okresnému súdu v Trenčíne prostredníctvom môjho obhajcu JUDr. J. H. bolo dňa 26. 6. 2003 Uznesenie OSoŽ doručené aj môjmu druhému obhajcovi JUDr. J. H.

Proti Uzneseniu OSoŽ som prostredníctvom môjho obhajcu Mgr. R. T. dňa 9. 6. 2003 a prostredníctvom môjho obhajcu JUDr. J. H. dňa 30. 6. 2003 podal sťažnosť (ďalej len „Sťažnosť“).

V súvislosti s rozhodovaním o mojej Sťažnosti dňa 4. 8. 2003 bolo predsedom senátu Krajského súdu v Trenčíne JUDr. D. E. odopreté môjmu obhajcovi JUDr. J. H. zastúpenému advokátskou koncipientkou Mgr. A. M. nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu vedeného v mojej trestnej veci vzhľadom na záporné stanovisko vyšetrovateľa (ďalej len „predmetný spis“).

O mojej Sťažnosti proti Uzneseniu OSoŽ rozhodol Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 3 Tpo 13/03 na neverejnom zasadnutí konanom dňa 7. 8. 2003 tak, že moju sťažnosť podľa § 148 ods. 1 písm. c) TrP zamietol (ďalej len „Uznesenie KSoS“). Uznesenie KSoS mi bolo doručené dňa 19. 8. 2003, môjmu zvolenému obhajcovi Mgr. R. T. dňa 22. 8. 2003 a môjmu zvolenému obhajcovi JUDr. J. H. 12. 8. 2003.

Z nahliadnutia do evidencie rozdeľovania vecí na Krajskom súde v Trenčíne bolo dňa 12. 8. 2003 mojím obhajcom JUDr. J. H. zastúpeným advokátskou koncipientkou Mgr. A. M. zistené, že z Okresného súdu v Trenčíne bola moja vec predložená Krajskému súdu v Trenčíne dňa 4. 7. 2003, bola jej pridelená sp. zn. 3 Tpo 13/03 a napadla do senátu JUDr. J. Následne na základe výnimky schválenej predsedom Krajského súdu v Trenčíne JUDr. J. K. bola moja vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie do senátu 1 Tpo, ktorého predsedom je JUDr. D. E. (ďalej len „Opatrenie KS“).

Podaním zo dňa 11. 8. 2003 v súvislosti s odopretím práva nahliadnuť do predmetného spisu vyšetrovateľom počas konania o Sťažnosti požiadal môj obhajca JUDr. J. H. Krajskú prokuratúru v Trenčíne o preskúmanie postupu vyšetrovateľa. Na základe upovedomenia prokurátora Krajskej prokuratúry v Trenčíne zo dňa 14. 8. 2003 o nedôvodnosti odopretia práva nahliadnuť do predmetného spisu bolo mojím obhajcom dňa 22. 8. 2003 na Okresnom súde v Trenčíne umožnené nahliadnuť do predmetného spisu.

Podľa názoru sťažovateľa „vyššie uvedeným postupom a rozhodnutiami Krajskej prokuratúry Trenčín, Okresného súdu v Trenčíne a Krajského súdu v Trenčíne“ boli porušené jeho označené základné práva a slobody z týchto podstatných dôvodov:

2. 1. Sťažovateľ o namietanom porušení jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru a v spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tým, že o opravnom prostriedku sťažovateľa súvisiacom s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval iný senát krajského súdu než senát zriadený zo zákonných sudcov, uviedol nasledovné:

«*Moje právo na rozhodnutie súdom zriadeným zákonom vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 Dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo porušené aj z iných dôvodov. Hoci moja Sťažnosť z Okresného súdu v Trenčíne bola predložená Krajskému súdu v Trenčíne dňa 4. 7. 2003 a pridelená do senátu 3 Tpo, ktorého predsedom je JUDr. J., Opatrením KS bola moja vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie do iného senátu - senátu 1 Tpo, ktorého predsedom je JUDr. E., a ktorého zloženie je odlišné od senátu 3 Tpo. Zákonom nepredvídateľným spôsobom tak o mojej Sťažnosti rozhodoval iný senát, než senát zriadený zákonom v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru.*

Podľa svojej Ústavy je Slovenská republika - okrem iného - demokratickým a právnym štátom (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), ktorý uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaný, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky (čl. 1 ods. 2 Ústavy SR), ku ktorým patrí aj úcta k právam a slobodám človeka a občana; chrániť tieto práva a slobody prináleží súdom (čl. 46 Ústavy SR), ktoré pri výkone súdnej moci sú nezávislé (čl. 141 ods. 1 Ústavy SR), pričom sudca je pri svojom rozhodovaní viazaný ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy SR a zákonom (čl. 144 ods. 1 Ústavy SR). Tieto Ústavou SR dané garancie nezávislosti súdnej moci, ako aj nestrannosť ich výkonu sú zvlášť zdôraznené ďalším ústavným príkazom, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR).

Posledne uvedený ústavný imperatív je potrebné považovať za absolútne neopomenuteľnú podmienku riadneho výkonu tej časti verejnej moci, ktorá bola súdom

ústavne zverená; ten totiž na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť, na strane druhej potom predstavuje pre každého účastníka konania rovnako cenenú záruku, že k rozhodnutiu jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených zásad (procesných pravidiel) tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy, a aby bol vylúčený - z rôznych dôvodov a na rôzne účely - výber súdov a sudcov „ad hoc“. Ústavný princíp zákonného sudcu nemožno žiadnym spôsobom obchádzať, i keby dôvody na to boli akékoľvek (zhodne uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 8. 2002, sp. zn. 7 To PT 15/02, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 59/2002).

Lubovoľná zmena príslušnosti súdu pre úkony prípravného konania (...), ako tomu bolo aj v mojej veci, však vyššie uvedeným požiadavkám nezodpovedá a je s nimi v rozpore.

Ústavný princíp zákonného sudcu nemožno obchádzať, aj keby dôvody k tomu boli akékoľvek, nakoľko - okrem iného - nielen historické skúsenosti, ale aj skúsenosti z nedávnej doby totalitného režimu presvedčivo ukazujú, že tak pre jednotlivca ako aj pre celú spoločnosť je nebezpečné a škodlivé povolávať k výkonu spravodlivosti súdy a sudcov podľa účelových hľadísk alebo výberu. (...)

Vzhľadom na uvedené mám za to, že moje právo na zákonného sudcu pri rozhodovaní o Žiadostiach bolo postupom a rozhodnutím (...) Krajského súdu v Trenčíne porušené a k rozhodnutiu o Žiadostiach nedošlo v súlade s vnútroštátnym právom a v súlade s čl. 5 ods. 4 Dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v dôsledku čoho došlo k porušeniu mojich práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 Dohovoru ako aj čl. 48 ods. 1 Ústavy SR. (...)

I keď Ústavný súd SR judikoval, že právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex, mám za to, že v danej veci existujú dôvody pre ingerenciu ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov, nakoľko výkon právomoci (...) Krajského súdu v Trenčíne nebol v súlade s čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 48 ods. 1 Ústavy. Okrem toho podľa čl. 13 Dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných

povinností. Mám za to, že práve ústavná sťažnosť plní funkciu účinného právneho prostriedku nápravy v zmysle čl. 13 Dohovoru.»

2. 2. Sťažovateľ o namietanom porušení jeho základného práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 tým, že jeho obhajcovi bolo odopreté nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu, uviedol nasledovné:

«(...) Podľa judikatúry Súdu existuje príliš úzky vzťah medzi posúdením nutnosti väzby a neskorším posúdením viny, aby bolo možné odoprieť nahliadnuť do spisu v prvom prípade, zatiaľ čo to zákon vyžaduje v druhom prípade. Zatiaľ čo prokurátor mal právo oboznámiť sa s celým spisom, obvinenému nebola v konaní poskytnutá možnosť, aby mohol primeraným spôsobom vyvracať dôvody uplatňované na odôvodnenie väzby. Konanie teda nebolo skutočne kontradiktórne a nebola zaručená rovnosť zbraní (vec Lamy proti Belgicku z roku 1989). Obvinenému musí byť tiež poskytnutý čas a možnosti k príprave návrhu a možnosť vyjadriť sa ku všetkým rozhodujúcim tvrdeniam prokurátora (vec Farmakopoulos proti Belgicku z roku 1992, Niedbala proti Poľsku z roku 2000).

Súd pripúšťa, že účinnosť vyšetrovania môže niekedy vyžadovať odopretie obhajobe zoznámiť sa s časťou získaných dôkazov, aby sa obvinenému zabránilo zničiť alebo ovplyvniť dôkazy alebo znemožniť riadny výkon spravodlivosti. Sledovanie tohto legitímneho cieľa však nemôže odôvodniť, aby boli zatajené informácie alebo dôkazy, ktoré sú podstatné pre posúdenie zákonnosti väzby. Konanie musí byť kontradiktórne a vždy musí byť zabezpečená rovnosť zbraní medzi stranami, prokurátorom a zatknutou osobou. Rovnosť zbraní však nie je zabezpečená, ak je obhajcovi odopretý prístup k tým častiam vyšetrovacieho spisu, ktoré sú podstatné pre to, aby bolo možné účinne napadnúť zákonnosť väzby klienta (veci Garcia Alva proti Nemecku z roku 2001, Lietzow proti Nemecku z roku 2001 a Schöps proti Nemecku z roku 2001).

V priebehu konania o Žiadostiach, a to v konaní pred Krajským súdom v Trenčíne o Sťažnosti, nebolo môjmu obhajcovi umožnené nahliadnuť do predmetného spisu.

Vzhľadom na tieto skutočnosti som ako obvinený nemal vedomosť, na základe akých konkrétnych skutočností vyplývajúcich z dôkazných prostriedkoch obsiahnutých

v predmetnom spise prokurátor mojim Žiadostiam nevyhovel, k týmto konkrétnym skutočnostiam som sa nemohol vyjadriť, a uvádzať skutočnosti, ktoré by vyvracali dôvodnosť ďalšieho trvania mojej väzby. Moje vyjadrenie mohlo byť založené len na základe znalosti tých dôkazov - procesných úkonov, ktorých sa zúčastnili moji obhajcovia. S ostatnými procesne zabezpečenými dôkazmi som tak nemal možnosť oboznámiť sa a nemohol sa k nim ani vyjadriť. Z týchto dôvodov som ani nemohol doplniť dôvody uvedené v Sťažnosti o ďalšie skutočnosti, a vyvracať tak „odôvodnenie“ väzby v Uznesení OSoŽ.

Nahliadnuť do predmetného spisu mi bolo umožnené až potom, čo Krajský súd v Trenčíne o Sťažnosti rozhodol. Vzhľadom k tomu som v konaní o Žiadostiach nemohol uvádzať ďalšie skutočnosti, ktoré by vyvracali dôvodnosť trvania mojej väzby. (...)

Vzhľadom na uvedené som teda nemal možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré mali odôvodňovať väzobné dôvody, rovnako ako k dôkazom o nich, čím bolo porušené moje právo na obhajobu a spravodlivé súdne konanie, nakoľko konanie nebolo skutočne kontradiktórne a nebola zaručená rovnosť zbraní. Rovnako som nemal možnosť zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a vyjadriť sa k nim a v týchto dôkazoch obsiahnutým skutočnostiam, ktoré predložil prokurátor Krajskej prokuratúry Trenčín Okresnému súdu v Trenčíne a následne Krajskému súdu v Trenčíne v súvislosti s rozhodovaním o Žiadostiach. Túto možnosť som nemal napriek tomu, že tieto dôkazy a skutočnosti boli prokurátorovi známe a tak Okresný súd v Trenčíne ako aj Krajský súd v Trenčíne ich brali do úvahy pri svojom rozhodovaní o Žiadostiach. Postupom Krajského súdu v Trenčíne, keď mi odoprel realizovať moje právo na nahliadnutie do spisu, bol porušený princíp kontradiktórnosti a rovnosti zbraní. Rovnako bol porušený princíp rovnosti strán v trestnom konaní, moje právo na obhajobu a tým aj právo na spravodlivé súdne konanie, čo nepochybne mohlo mať a malo vplyv na správnosť Uznesenia KSoS.»

2. 3. Sťažovateľ o namietanom porušení jeho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. mája 2003 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2004 tým, že tieto uznesenia neboli dostatočne zdôvodnené, uviedol nasledovné:

«V zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotnoprávných podmienok, ktoré sú podstatné pre „zákonnosť“ tejto väzby v zmysle Dohovoru (Brogan and Others proti Anglicku z 29. 11. 1988, § 65; Jecius proti Litve z 31. 7. 2000, § 100).

Požiadavka preskúmania hmotných podmienok znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť, s poukazom na kritériá právne, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (Schiesser proti Švajčiarsku z 4. 12. 1979, § 31).

Prináleží predovšetkým vnútroštátnym súdom dbať na to, aby doba väzby obvineného neprekročila primeranú hranicu. Za tým účelom musia skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie na slobodu (Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, § 67, Tomasi proti Francúzsku z 27. 8. 1992, § 84).

Odôvodnenie Uznesenia OSoŽ a Uznesenia KSoS týmto požiadavkám nevyhovuje, nakoľko neobsahuje žiadne konkrétne skutočnosti vo vzťahu k mojej osobe, odôvodňujúce obavu ďalšieho trvania väzobných dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) TrP.

Odôvodnenie Uznesenia KSoS je povrchné, všeobecné a v časti dôvodnosti zamietnutia mojej sťažnosti v podstate len odkazuje na Uznesenie OSoŽ konštatovaním, že: „Sudkyňa okresného súdu správne dospela k záveru, keď žiadosť obvineného Ing. J. M. o prepustenie z väzby na slobodu zamietla. Krajský súd v plnom rozsahu poukazuje na dôvody, pre ktoré žiadosť obvineného Ing. J. M. o prepustenie z väzby zamietla, tieto si zároveň i krajský súd osvojuje a v plnom rozsahu na ne poukazuje“.

Odôvodnenie Uznesenia OSoŽ vo vzťahu k mojej osobe v časti dôvodnosti zamietnutia Žiadosti prvej, je povrchné, všeobecné a v podstate len uvádza text príslušných zákonných ustanovení, a bez akéhokoľvek odkazu na konkrétnu okolnosť alebo skutočnosť, ktorá by mala vplyv na trvanie väzby v prípade mojej osoby. V Uznesení OSoŽ sa konštatuje, že dôvody väzby trvajú tak, ako boli uvedené pri rozhodovaní o vzatí do väzby, a ohľadne existencie konkrétnych skutočností odôvodňujúcich predĺženie lehoty trvania väzby je len odkázané na Uznesenie OS v spojení s Uznesením KS. Pokiaľ ide o dôvody väzby uvádzané v Uznesení OS v spojení s Uznesením KS, tieto mohli odôvodňovať moju

väzbu v počiatočnom štádiu vyšetrovania. Vzhľadom na doteraz vykonané procesné úkony v mojej trestnej veci však tieto dôvody už nestačia.

Z Uznesenia OSoŽ a Uznesenia KSoS nevyplýva vo vzťahu k mojej osobe žiadny iný významný a dostatočný dôvod alebo dôvody, odôvodňujúce ďalšie trvanie mojej väzby. Rovnako vzhľadom na odôvodnenie Uznesenia OSoŽ a Uznesenia KSoS vo vzťahu k mojej osobe nemožno uzavrieť, že by Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne pri rozhodovaní o ďalšom trvaní mojej väzby postupoval s osobitnou starostlivosťou. Pokiaľ ide o dôvody, pre ktoré mám za to, že v čase rozhodnutia Okresného súdu v Trenčíne o mojej Žiadosti a Krajského súdu v Trenčíne o mojej Sťažnosti neexistovali vo vzťahu k mojej osobe žiadne zákonné dôvody väzby, odkazujem v detailoch na časť VIII. tejto ústavnej sťažnosti.

Dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je esenciálnou náležitosťou každého súdneho rozhodnutia. Súdne konanie má byť transparentné, jeho úlohou je nastoliť právnu istotu ohľadne otázky, ktorá je predmetom konania. Súdne rozhodnutie musí byť skutočným výsledkom predchádzajúceho konania. Konanie, z ktorého má vzniknúť rozhodnutie, nesmie byť iba formálnym a bezvýznamným sprievodným procesom vopred prijatého a pripraveného rozhodnutia. Podstatou odôvodnenia nie je dať podrobnú odpoveď na každý argument, avšak odôvodnenie musí obsahovať dostatočnú odpoveď na tie právne a skutkové otázky, ktoré boli predmetom konania a ich zodpovedanie bolo pre výsledok konania určujúce. Obsah odôvodnenia je určovaný individuálnymi okolnosťami daného prípadu. Odôvodnenie je výsledkom myšlienkového prácu súdu a je obrazom toho, ako starostlivo sa vecou zaoberal a ako bola spravodlivosť v konkrétnom prípade vykonaná. Medzi jednotlivými zložkami odôvodnenia rozhodnutia musí existovať vzťah založený na logickom usudzovaní a pravidlách logiky. V opačnom prípade nie je zrejmé, či rozhodnutie je výsledkom právom upraveného procesu za dodržania princípov spravodlivosti, alebo výsledkom svojvôle realizovanej verejnej moci. Iba povrchné, frázoité a všeobecné odôvodnenie, je znakom toho, že súd sa vecou zaoberal nedostatočne, bez potrebnej starostlivosti a preto ani nemohol správne rozhodnúť.

Vzhľadom na vyššie uvedené mám za to, že Uznesenie OSoŽ, ako aj Uznesenie KSoS je nezákonné a arbitrárne, predovšetkým z dôvodu, že neobsahuje vo vzťahu k mojej osobe konkrétne skutočnosti odôvodňujúce trvanie mojej väzby Rovnako nie je z neho zrejmá

existencia skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania mojej osobnej slobody.

Vzhľadom na arbitrárnosť Uznesenia OSoŽ a Uznesenia KSoS, ktoré neobsahujú vo vzťahu k mojej osobe žiadne okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania mojej osobnej slobody, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že oba sudy pri svojom rozhodovaní o mojej Žiadosti prvej nepostupovali s osobitnou starostlivosťou, mám za to, Uznesením OSoŽ Okresný súd v Trenčíne a Uznesením KSoS Krajský súd v Trenčíne porušil moje práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 Dohovoru.

Z vyššie uvedených dôvodov boli porušené aj moje práva vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy SR.»

2. 4. Sťažovateľ o namietanom porušení jeho práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby urýchlene, resp. bez zbytočných prieťahov podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu uviedol nasledovné:

Súd vychádzajúc z čl. 5 ods. 4 «Dohovoru priznáva osobnej slobode mimoriadny význam. Právo na slobodu je veľmi dôležité v demokratickej spoločnosti pre jednotlivca (rozsudok vo veci De Wilde, Ooms a Versyp z roku 1970), pričom v prípade osôb, ktoré sa nachádzajú vo väzbe, sa vyžaduje uprednostnenie a zvýšená starostlivosť (rozsudok vo veci Wemhoff z roku 1968).

Význam osobnej slobody jednotlivca sa prejavuje aj v čl. 5 ods. 4 Dohovoru, podľa ktorého sa od súdu vyžaduje, aby konal „urýchlene“. Výraz „speedily“ jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade predmetom záujmu. Z uvedeného dôvodu, i keď prípustnosť dĺžky lehôt bude závisieť od konkrétnych okolností, tieto sú v zásade veľmi krátke, pričom z hľadiska čl. 5 ods. 4 Dohovoru nemožno akceptovať vôbec žiadne zbytočné prieťahy. Za zodpovedajúce čl. 5 ods. 4 považoval Súd lehoty 14, resp. 18 dní (rozhodnutie Súdu Touroude proti Francúzsku z 3. 10. 2000), nie však už lehotu 23 dní (rozsudok vo veci

Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000) a lehoty 30 dní, resp. 33 dní (rozsudok vo veci G. B. a M. B. proti Švajčiarsku z 30. 11. 200) .

Uvedené platí v plnom rozsahu aj vtedy, ak sa koná v dvoch inštanciách. Dvojinštančnosť konania nezavahuje štát povinnosti plniť záväzky vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 Dohovoru, inými slovami povedané, súdy musia konať urýchlene aj v dvojinštančnom konaní. Vychádzajúc z vyššie uvedeného ako neprimerane dlhé boli posúdené aj lehoty 31 dní resp. 48 dní (vec Sanchez - Reisse proti Švajčiarsku z roku 1986) alebo dva mesiace a päť dní (Správa Komisie vo veci Savič proti Slovensku z roku 1998).

Do lehoty sa zásadne počíta celková doba konania, od podania žiadosti až po právoplatnosť rozhodnutia (vec Letellier proti Francúzsku z roku 1991).

Konanie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru garantuje dostatočne istý a efektívny opravný prostriedok spolu s procedurálnymi garanciami pre obvineného, ktoré majú mať charakter, resp. v zásade dosahovať úroveň, garancií pred nezávislým a nestranným súdom (rozsudky Súdu vo veci X. proti Spojenému kráľovstvu z roku 1981 a Van Droogenbroeck z roku 1982).

Podľa môjho názoru záruky čl. 5 ods. 4 Dohovoru neboli v mojom prípade dodržané, keď moje Žiadosti boli Krajskou prokuratúrou v Trenčíne predložené Okresnému súdu Trenčín dňa 21. 5. 2003, Okresný súd Trenčín moje Žiadosti zamietol dňa 22. 5. 2003 a následne Okresný súd Trenčín doručoval Uznesenie OSoŽ subjektom, ktorým musel podľa § 137 TrP Uznesenie OSoŽ oznamovať, do 26. 6. 2003. Teda od vydania Uznesenia OSoŽ do jeho doručenia všetkým osobám uplynulo 35 dní. Tieto prieťahy pri doručovaní spôsobené Okresným súdom v Trenčíne nemožno ničím odôvodniť.

Okrem toho ani rozhodovanie o zákonnosti pozbavenia osobnej slobody v druhom stupni nebolo v mojom prípade „urýchlené“, keď konanie o Sťažnosti pred Krajským súdom v Trenčíne trvalo 35 dní (obdobie od 4. 7. 2003, kedy bola vec Okresným súdom v Trenčíne predložená Krajskému súdu v Trenčíne, do 8. 8. 2003, keď bol spis vrátený späť na Okresný súd v Trenčíne).

I celková dĺžka konania o Žiadostiach bola neprimerane dlhá, keď trvala 83 dní (od 22. 5. 2003 do 12. 8. 2003), čo nezodpovedalo povinnosti Okresného súdu Trenčín a Krajského súdu v Trenčíne konať urýchlene.

Všetky vyššie uvedené lehoty vrátane celkovej dĺžky konania do môjho prepustenia z väzby boli neprimerane dlhé.

Porušenie čl. 5 ods. 4 Dohovoru možno vidieť aj v inej skutočnosti.

Z čl. 5 ods. 4 Dohovoru vyplýva požiadavka periodickej kontroly pozbavenia osobnej slobody, pričom v prípade väzby sa dá usudzovať, že táto periodicita by mala byť v mesačných intervaloch (vec Bezichieri proti Taliansku z roku 1989).

Podľa § 72 ods. 2 prvá a posledná veta TrP obvinený má právo kedykoľvek požiadať o prepustenie na slobodu. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Je teda zrejme, že vzhľadom na právnu úpravu podľa § 72 ods. 2 TrP tým, že Okresný súd Trenčín 35 dní doručoval Uznesenie OSoŽ a Krajský súd v Trenčíne rozhodoval o Sťažnosti ďalších 35 dní, bolo mi tým neoprávnene bránené opätovne požiadať o prepustenie z väzby, čím navyše nebolo možné kontrolovať zákonnosť väzby v mesačnej periodicite.

Z čl. 127 ods. 1 Ústavy SR vyplýva, že fyzická osoba môže namietat' porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Fyzická osoba môže namietnuť porušenie svojich ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy bez potreby súčasne namietat' aj porušenie analogického práva alebo slobody chránenej Ústavou SR (arg. „alebo“). Inými slovami povedané, ochrana ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy je súčasťou ochrany ústavnosti, ktorú poskytuje Ústavný súd SR (čl. 124 Ústavy SR). Tento záver potvrdzuje aj dikcia čl. 1 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

V každom prípade však podľa môjho názoru Okresný súd Trenčín a Krajský súd v Trenčíne porušili súčasne nielen čl. 5 ods. 4 Dohovoru, ale aj súvisiace ustanovenia Ústavy SR. (...)

Pri aplikácii čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a posudzovaní, či v konkrétnom prípade došlo k porušeniu práva podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene

rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, je potrebné aplikovať aj štandardy stanovené Súdom. Vyplýva to nielen z vyššie citovaného rozhodnutia Ústavného súdu SR, ale aj z jeho doterajšej konštantnej judikatúry, podľa ktorej „SR potvrdila svoju viazanosť Dohovorom, ktorý ratifikovala a uverejnila predpísaným spôsobom. Ak špecifikácia práva alebo slobody zaručenej Dohovorom na konkrétnu situáciu vyplýva z medzinárodného štandardu uplatnenia Dohovoru, je ním Slovenská republika viazaná“ (nálež Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96 z 12. 05. 1997), pričom „Pre stanovenie rozsahu a ochrany určitého základného práva alebo slobody je teda právne významný aj rozsah a obsah základného práva alebo slobody podľa medzinárodných dohovorov, ak je nimi SR viazaná. Ústavu SR nemožno vyložiť spôsobom porušujúcim medzinárodné záväzky štátu“ (rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 5/93, sp. zn. II. ÚS 94/95 alebo II. ÚS 48/97).

V tejto časti podania som uviedol argumenty svedčiace o tom, že moje právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru, bolo porušené. Vzhľadom na to, že čl. 17 ods. 2 Ústavy SR garantuje právo rovnakého obsahu, ako aj na viazanosť medzinárodných štandardov ochrany základných práv a slobôd, podľa môjho názoru tieto argumenty svedčia rovnako aj o tom, že moje právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, chránené čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, bolo porušené tiež.

Inými slovami povedané, čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a čl. 5 ods. 4 Dohovoru boli porušené z rovnakých dôvodov.»

2. 5. Sťažovateľ o namietanom porušení jeho práva na súdnu ochranu a práva na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu alebo v prípade nevyhovenia o nahradenie väzby jeho sľubom urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov, a tak mu bránili v zákonom ustanovenej lehote opätovne požiadať o prepustenie z väzby, uviedol nasledovné:

«(...). Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy SR obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. (...)

Princípom vlastným právnemu štátu je okrem iných aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov (uznesenie sp. zn. PL. ÚS 52/1999).

Vo veci sp. zn. II. ÚS 48/97 Ústavný súd SR uviedol: „Ústava SR neustanovuje štátnym orgánom právomoci, ktoré by mohli uplatniť spôsobom porušujúcim práva občanov. Keď štátny orgán svojím konaním, alebo opomenutím poruší právo alebo slobodu, ktorú ústava zaručuje občanovi, svoju právomoc neuplatní v súlade s ústavou (...). Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy sa výslovne vzťahuje na štátne orgány. Implikovane sa týka aj právneho postavenia občanov, ktorým zaručuje, že každý občan má právo na to, aby sa všetky štátne orgány voči nemu správali len spôsobom, ktorý im dovoľuje Ústava SR a ďalšie zákony“. Následne Ústavný súd SR konštatoval porušenie čl. 2 ods. 2, nakoľko Národná rada SR konala v rozpore s požiadavkou „...konať... spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. V tej istej veci Ústavný súd SR uviedol: „Neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať.“

Vo veci sp. zn. I. ÚS 56/01 Ústavný súd SR uviedol, že právo na súdnu a inú právnu ochranu vychádza z princípu právneho štátu, ktorý sa zhmotňuje do série procesných práv, ktoré všetky patria do spoločného základu práva a spravodlivý proces.

Vo veci sp. zn. III. ÚS 60/2000 Ústavný súd SR uviedol, že u každej trestne stíhanej osoby, na ktorú už bola podaná obžaloba, ide podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR o právo, aby o oprávnenosti tejto obžaloby rozhodol nezávislý a nestranný súd. Z uvedeného vyplýva, že čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aplikovateľný aj v trestných veciach.

Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 26/1994 obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nespočíva len v tom, že osobám nemožno

brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov SR. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu a inú právnu ochranu.

Právo na obhajobu možno vo všeobecnosti v súlade s § 33 a § 41 TrP definovať ako súbor procesných práv, prostredníctvom ktorých obvinený môže realizovať ochranu svojich práv a právom chránených záujmov v štádiu trestného konania, od ktorého je stíhaný ako obvinený. V prípade, ak je obvinený stíhaný väzobne, neodmysliteľnou súčasťou práva na obhajobu je aj právo namietať zákonnosť väzby, požadovať prepustenie na slobodu a pod.

Tým, že Okresný súd Trenčín 35 dní doručoval Uznesenie OSoŽ, a že Krajský súd v Trenčíne rozhodoval o Sťažnosti ďalších 35 dní, oba sudy mi bránili opätovne požiadať o prepustenie z väzby, čím zároveň porušili aj vyššie citované ustanovenia Ústavy SR.

Z posledne uvedeného vyplýva, že Okresný súd Trenčín a Krajský súd v Trenčíne zjavne svojvoľným (právom neregulovaným) spôsobom porušovali povinnosť štátnych orgánov zabezpečiť reálnu možnosť uplatnenia základných práv a slobôd tými subjektami, ktorým boli priznané. Svojvôľu a bránenie v uplatnení práv možno považovať za porušenie jednak čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, čl. 2 ods. 2 ústavy SR, ale aj čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR.»

2. 6. Sťažovateľ o namietanom porušení jeho práva byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o alternatívnej žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom, uviedol nasledovné:

„(...) Žiadosťou druhou som sa domáhal pre nevyhovenie Žiadosti prvej nahradenia väzby mojím sľubom.

V Uznesení OSoŽ chýba výrok ohľadne mojej Žiadosti druhej.

V zmysle § 74 ods. 1 TrP rozhodnutie o tom, či sa písomný sľub prijíma alebo nie (§ 73 ods. 1 písm. b) TrP) je rozhodnutím o väzbe. Z tohto dôvodu bolo povinnosťou súdu v Uznesení samostatným výrokom rozhodnúť aj o mojej Žiadosti druhej, nakoľko táto je odlišná od Žiadosti prvej.

V odôvodnení Uznesenia OSoŽ sa uvádza, že „... o nahradení väzby písomným sľubom nerozhodoval, pretože jeho prijatie je zo zákona vylúčené, keďže obvinený M. je stíhaný za trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona“. K otázke nahradenia mojej väzby písomným sľubom Krajský súd v Trenčíne pri rozhodovaní o mojej sťažnosti, v ktorej som okrem iného namietal vadnosť Uznesenia OSoŽ z dôvodu, že v Uznesení OSoŽ chýbal výrok ohľadne mojej žiadosti o nahradenie väzby písomným sľubom, v odôvodnení Uznesenia KSoS uviedol, že „... zo zákona je vylúčené, aby súd mohol prijať písomný sľub, ako náhradu za väzbu. Z toho dôvodu i krajský súd preto považuje odmietnutie prijatia písomného sľubu súdom v dôvodoch za dostatočné“. S týmito závermi oboch súdov sa z dôvodov uvedených nižšie nestotožňujem.

Ako už bolo uvedené v tejto podania, podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku... má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Ako vyplýva z citovaného ustanovenia, Dohovor neumožňuje zo žiadnych dôvodov zákonom obmedziť právo byť prepustený počas konania bez toho, aby o prípadnom prepustení z väzby počas konania rozhodol súd s plnou jurisdikciou po preskúmaní všetkých relevantných okolností. Na rozdiel od Dohovoru, ustanovenie § 73 ods. 1 TrP obmedzuje možnosť prepustenia obvineného na slobodu a to tým, že jednak možnosť nahradenia väzby písomným sľubom je obmedzená len na dôvody uvedené v § 67 ods. 1 písm. a) alebo c) TrP, jednak túto možnosť vylučuje v prípadoch, ak je obvinený stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 TrZ, čím vylučuje zo súdneho prieskumu možnosť nahradenia väzby pri určitých kategóriách obvinených.

Z rozhodovacej praxe Súdu vyplýva, že je porušením čl. 5 ods. 3 Dohovoru, ak je možnosť prepustenia na záruku vylúčená zákonom v prípadoch, keď je väzba založená na nebezpečenstve recidívy alebo ovplyvňovania svedkov alebo pre taxatívne stanovené trestné činy (S. B. C. proti Spojenému kráľovstvu z 19. 6. 2001, §§ 22, 23).

Podľa čl. 1 ods. 2 Ústavy SR Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy SR medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Dohovor bol ratifikovaný a vyhlásený pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov a teda Dohovor má prednosť pred ustanoveniami TrP, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Vzhľadom na prednosť Dohovoru pred ustanoveniami TrP bolo povinnosťou tak Okresného súdu Trenčín ako aj Krajského súdu v Trenčíne meritórne sa zaoberať aj mojou Žiadosťou druhou a o tejto rozhodnúť po preskúmaní všetkých hmotnoprávných a procesných podmienok. Nakoľko oba súdy takto nepostupovali, bolo porušené moje právo vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 Dohovoru aj z tohto dôvodu.

Z vyššie uvedených dôvodov boli porušené aj moje práva vyplývajúce z čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.»

2. 7. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti a argumenty sa sťažovateľ domáhal toho, aby ústavný súd vo vzťahu k prijatej časti sťažnosti nálezom rozhodol takto (tzv. petit sťažnosti):

„1. Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne porušili práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 48 ods. 1 Ústavy SR.

(...)

3. Krajský súd v Trenčíne porušil práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru v spojení s čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. c), písm. d) Dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR.

4. Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne porušili práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy SR.

5. Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne porušili práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

6. Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne porušili práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 50 ods. 3 Ústavy SR.

7. Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne porušili práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru a čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

8. Uznesenie Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 22. 5. 2003, sp. zn. 1 Tp 49/03, v spojení s Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 7. 8. 2003, sp. zn. 3 Tpo 13/03 sa zrušujú a sťažovateľ sa prepúšťa z väzby na slobodu.

9. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadosťučinenie (...) peňažnú sumu vo výške 100.000,- Sk, ktorú mu je povinný zaplatiť Okresný súd v Trenčíne a peňažnú sumu vo výške 100.000,- Sk, ktorú mu je povinný zaplatiť Krajský súd v Trenčíne, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

10. (...) Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne sú povinné spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. 8. Sťažovateľ výšku požadovaného primeraného zadosťučinenia odôvodnil takto:

„1. Postupom orgánov činných v trestnom konaní došlo k porušeniu niekoľkých mojich ústavných práv, ako aj k porušeniu mojich práv chránených Dohovorom.

2. Porušenie mojich práv bolo osobitne svojvoľné a hrubé.

3. Porušenie práva na osobnú slobodu možno kvalifikovať ako jedno z najzávažnejších porušení Dohovoru.

4. Zrejmé prehliadanie mojej osoby zo strany orgánov činných v trestnom konaní dolieha na mňa osobitne nepriaznivo, nakoľko najneskôr od mája 2003 som zbavený osobnej slobody v rozpore s právnym poriadkom a nachádzam sa vo väzbe odlúčený od svojej rodiny a priateľov, to všetko za osobitne sprísnených opatrení vzhľadom na dôvod kolúznej väzby.

5. K porušeniu mojich práv došlo rozhodovaním a postupom súdov, ktorých úlohou je práve opak, a to ochrana práv a oprávnených záujmov fyzických a právnických osôb. Vzhľadom na to som trpel pocitmi bezmocnosti, menejcennosti a bola u mňa v podstate negovaná dôvera v možnosť poskytnutia spravodlivosti v štáte.

6. Okresný súd v Trenčíne a Krajský súd v Trenčíne vyššie uvedeným spôsobom postupoval napriek tomu, že som ako osoba pozbavená osobnej slobody a nachádzajúca sa

vo väzbe mohol legitímne očakávať zvýšenie a osobitnú starostlivosť o ochranu mojich ústavných práv a práv zaručených Dohovorom.

7. Osobitne významnou okolnosťou je aj doba, po ktorú som už nezákonne pozbavený svojej osobnej slobody.

Účelom ústavnej sťažnosti je ochrana porušených Ústavou SR chránených práv (čl. 127 Ústavy SR). V danom prípade možno ochranu týchto práv dosiahnuť jednak zrušením Uznesenia o žiadosti a zmiernením (reparáciou) následkov, ktoré porušenie práv vyvolalo konštatovaním porušenia Ústavy SR a Dohovoru a priznaním primeraného zadosťučinenia v peniazoch. Ústavná sťažnosť v danom prípade je realizáciou (uplatnením) nároku na odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru a plní funkciu účinného právneho prostriedku nápravy podľa čl. 13 Dohovoru (rozsudok Súdu vo veci Kudla proti Poľsku z 26. 10. 2000, § 165).“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. M. T., listom z 11. februára 2005 sp. zn. Spr. 163/2005, krajský súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. J. K., listom z 9. februára 2005 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedeným vyjadreniam z 12. marca 2005.

3. 1. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že:

«(...) oznamujem, že netrvám na tom, aby sa konalo ústne pojednávanie vo veci prijatej sťažnosti. (...)

Ústavný súd Slovenskej republiky v Uznesení pod č. k. 239/04-54 zo dňa 16. 12. 2004 rozhodol, že sťažnosť Ing. J. M., ktorou namietal porušenie jeho práv v bodoch a - f, uznesenia prijíma na ďalšie konanie.

Porušenie jeho práv zo strany Okresného súdu Trenčín, o ktorých žiada rozhodnúť sa týka bodov c - f.

K bodu c) prijatej sťažnosti:

Sťažovateľ namieta, že bolo porušené jeho právo na priame odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky v uznesení tunajšieho súdu sp. zn. 1 Tp 49/2003.

Dňa 21. 05. 2003 bola tunajšiemu súdu doručená žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a o nahradenie väzby sľubom, ktorý sťažovateľ podal na Krajskú prokuratúru 19. 5. 2003. O tejto žiadosti bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 22. 5. 2003 pod č. k. 1 Tp 49/2003-5 tak, že žiadosť bola zamietnutá. Toto uznesenie súdu zodpovedá ustanoveniam § 134 ods. 2 Trestného poriadku. Má všetky náležitosti rozhodnutia a je riadne skutkovo i právne odôvodnené.

Sudkyňa v uvedenom uznesení uviedla, že preskúmala nielen žiadosť obvineného, ale aj vyšetrovací spis ČVS: VKE 14/OVOZTČ-BB-2002 a spis Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1 T 114/02. Z týchto dôkazov zistila, že dôvody väzby u sťažovateľa trvajú. Konštatovala, že obvinený je dôvodne podozrivý z účasti na spáchaní závažnej trestnej činnosti, pričom dôkazy zadovážené dovtedajším vyšetrovaním to potvrdzujú. Tieto dôkazy podľa sudkyne svedčia o spáchaní veľmi rozsiahlej a veľmi závažnej trestnej činnosti.

Sudkyňa v tomto uznesení dostatočne špecifikovala dôvody väzby vo vzťahu k sťažovateľovi. Individualizácia odôvodnenia väzby voči sťažovateľovi bola postačujúca. K bodu d) prijatej sťažnosti:

Sťažovateľ namieta porušenie práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby, urýchlene, bez zbytočných prieťahov podľa čl. 5 ods. 4 „Dohovoru“ a čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky pri rozhodovaní v žiadosti zo 16. 5. 2003 o prepustenie z väzby na slobodu.

Žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby (zo dňa 16. 5. 2003) bola Krajskej prokuratúre Trenčín doručená dňa 19. 5. 2003 a súdu predložená 21. 5. 2003. O tejto žiadosti zákonná sudkyňa rozhodla 22. 5. 2003, teda na druhý deň od nápadu veci. Konala teda nadmieru rýchlo, bez akýchkoľvek prieťahov. Toto rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené 3. 6. 2003. On podal proti nemu sťažnosť 9. 6. 2003. Ak jemu (resp. jeho právnenému zástupcovi) trvalo napísanie sťažnosti 5 dní, nemôže sudcu obviňovať zo zdlhavosti rozhodnutia, ak tak urobí do 1 dňa.

Prieťahy v konaní naopak spôsobil sťažovateľ, resp. jeho právni zástupcovia. Žiadosť o prepustenie z väzby podával na hlavičkovom papieri Mgr. R. T., ktorý aj žiadosť podpísal a ktorý podával sťažnosť proti rozhodnutiu súdu zo dňa 22. 5. 2003. Dodatočne zaslal do spisu plnú moc Dr. H., advokát, ktorý tiež požiadal o doručenie súdneho rozhodnutia. Stalo sa tak 18. 6. 2003. Na základe tejto žiadosti bolo rozhodnutie súdu č. k. 1 Tp 49/2003 –

doručované aj jemu. Prevezal ho 26. 6. 2003 a aj on podával proti citovanému uzneseniu sťažnosť vo svojom mene. Sťažnosť bola súdu doručená 1. 7. 2003 a na druhý deň, teda 2. 7. 2003, už bol spis predkladaný odvolaciemu súdu. Odtiaľ sa vrátil 8. 8. 2003. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo doručené 15. 8. 2003, pokyn, aby sa tak stalo je zo 14. 8. 2003.

Právo sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby teda nebolo porušené.

K bodu e)

I v tomto bode sťažovateľ namieta, že bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu a právo na obhajobu tým, že Okresný súd Trenčín nerozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby bez zbytočných prieťahov.

Tvrdenia sťažovateľa sú vzhľadom na okolnosti uvedené vo vyjadrení k bodu d) účelové. Jediný prieťah vo veci bol zavinený právnym zastúpením sťažovateľa. Prvostupňový súd konal vo veci mimoriadne pružne. Rozhodol o sťažnosti na druhý deň po jej doručení, rozhodnutie vypracoval včas a spis obratom po doručení opravného prostriedku predložil odvolaciemu súdu.

K bodu f)

V tejto časti sťažovateľ namietol, že jeho práva boli porušené tým, že nebol súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 5 ods. 3 „Dohovoru“ v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky tým, že nebolo rozhodnuté o jeho alternatívnej žiadosti o nahradenie väzby jeho sľubom.

Je pravdou, že výrok právoplatného uznesenia (v uznesení č. k. 1 Tp 49/2003-5) sa nezmieňuje o žiadosti sťažovateľa. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia však vyplýva, že vzhľadom na ustanovenie § 62 ods. 1 Trestného zákona považovala zákonná sudkyňa prijatie sľubu v prípade sťažovateľa za nemožné. Fakticky teda o alternatívnej žiadosti sťažovateľa bolo rozhodnuté v jeho neprospech. Sťažovateľ však už bol prepustený na slobodu, a preto neprichádza do úvahy, aby bola jeho žiadosť z tohto pohľadu znova skúmaná. Išlo by o posudzovanie dôvodnosti väzby so spiatočnými účinkami.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že z pôsobnosti druhej vety čl. 5 ods. 3 „Dohovoru“ vnútroštátne právo nemôže vylúčiť niektoré trestné činy, resp. niektoré dôvody väzby. I článok 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky zahrňuje

v sebe aj možnosť prepustenia počas konania podmieneného zárukou. Tento výklad sa však vyvíjal postupne a k týmto záverom sa dospelo iba v relatívne nedávnej dobe.

Zákonná sudkyňa však vo veci sp. zn. 1 Tp 49/2003 postupovala v súlade s Trestným poriadkom (lege artis).

Sťažovateľ požaduje i od Okresného súdu Trenčín finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk. Priznanie takéhoto zadosťučinenia by však nebolo spravodlivé.

Prvostupňový súd postupoval primerane rýchlo, nespôsobil priedať, konal lege artis. Výklad čl. 5 ods. 3 druhej vety „Dohovoru“ sa postupne vyvíjal a závery z tohto výkladu sú známe pomerne krátku dobu. Preto by nebolo spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie.

V tomto prípade poukazujem na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. I. ÚS 100/04-126 zo dňa 08. 10. 2004.»

3. 2. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že:

«(...) K jednotlivým námietkam v sťažnosti uvedeným sa vyjadrujem nasledovne:

K bodu 1a)

Námietka sťažovateľa nebola prijatá na ďalšie konanie a preto sa ku nej nevyjadrujem.

K bodu 1b)

Tvrdenie sťažovateľa, že o jeho žiadosti rozhodoval iný senát než senát zriadený zákonom sa nezakladá na pravde. Predmetná vec bola pridelená do senátu JUDr. E. z dôvodu, že už v roku 2002 rozhodoval v odvolacom konaní proti sťažovateľovi senát JUDr. E. a to pod sp. zn. 1 Tpo 72/02. Vzhľadom na menší počet sudcov vybavujúcich trestnú agendu na Krajskom súde v Trenčíne a v záujme toho, aby nedošlo k vylúčeniu sudcov z dôvodu rozhodovania o väzbe, bol Rozvrh práce Krajského súdu v Trenčíne vypracovaný tak, že sudcovia vybavujúci prvostupňovú agendu podľa § 17 Trestného poriadku v senátoch 1 Tpo, 21 Tpo a 22 Tpo rozhodovali v prípravnom konaní o sťažnostiach do väzby vo všetkých veciach, okrem vecí podľa § 17 Trestného poriadku a to z dôvodu, aby nedošlo k vylúčeniu sudcov vybavujúcich odvolaciu agendu v senátoch 2 To a 3 To. Naopak sudcovia v odvolacích senátoch 2 Tpo a 3 Tpo rozhodovali v II. stupni o sťažnostiach do väzby proti rozhodnutiam okresných súdov v prípravnom konaní vo

veciach podľa § 17 Trestného poriadku a to z dôvodu, aby nedošlo k vylúčeniu sudcov, ktorí rozhodujú v I. stupni vo veciach podľa § 17 Trestného poriadku. Súčasne v súlade s bodom 3) Hlavných princípov, ktoré platili pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, boli v odvolacej agende najmä na rozhodovanie o opravnom prostriedku veci pridelené cez výnimku senátu, resp. sudcovi, ktorý už predtým v danej veci rozhodoval. Senát JUDr. E. v predmetnej veci prvýkrát rozhodoval pod sp. zn. 1 Tpo 72/02 dňa 16. 1. 2003, keď vec do jeho senátu napadla plne v súlade s Rozvrhom práce Krajského súdu v Trenčíne na rok 2002 a od tohoto momentu s poukazom na prijaté zásady rozhodoval vo všetkých veciach týkajúcich sa trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, 4b, 5 Trestného zákona bez ohľadu na to, do ktorého oddelenia vec napadla. Vec mu bola vždy pridelená cez počítač s poukazom na bod 3) Hlavných princípov, a to pod pôvodným číslom, pod ktorým bola zapísaná. To znamená, že ak vec napadla do oddelenia 3 Tpo, tak pod číslom tohoto oddelenia bola prostredníctvom počítača pridelená do senátu 1 Tpo, teda do oddelenia JUDr. E.

Ako vyplýva aj z potvrdenia v zbernom spise tunajšieho súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 vec vedená pod touto spisovou značkou bola dňa 7. 7. 2003 v súlade s Hlavnými princípmi pridelená na prejednanie a rozhodnutie do senátu 1 Tpo. Rovnako vo všetkých veciach ostatných obvinených v kauze Devín banky pre trestný čin vraždy rozhodoval senát JUDr. V., aby nedošlo k vylúčeniu sudcov, ktorí by vo veci rozhodovali po podaní obžaloby pre trestný čin vraždy v I. stupni v súlade s ustanovením § 17 Trestného poriadku.

Napokon aj nedávno prijatý zákon č. 757/2004 o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 57 ods. 7 predpokladá, že vec bude pridelená sudcovi, ktorému bola ako zákonnému sudcovi pôvodne pridelená.

Vzhľadom na vyššie uvedené, mám za to, že vo veci rozhodoval senát zriadený zákonom.

K bodu 2)

Rozhodovanie o prepustenie z väzby na neverejnom zasadnutí ako druhý bod petitu sťažnosti nebolo prijaté na ďalšie konanie (už bolo predmetom rozhodovania ÚS 100/04-157) a preto sa k nemu nevyjadrujem.

K bodu 3)

Sťažovateľ presne nešpecifikuje kedy mal súd jemu, alebo jeho obhajcovi odmietnuť

nahliadnuť do spisu. Zrejme však ide o prípad, ktorý namietal sťažovateľ už vo svojej predchádzajúcej sťažnosti. Ústavný súd Slovenskej republiky svojím Nálezom zo dňa 11. 3. 2004 pod sp. zn. I. ÚS 67/03-103 konštatoval, že Krajský súd v Trenčíne postupom, ktorým neprijal opatrenia za účelom umožnenia nazrieť obhajcovi obvineného Ing. M. aspoň do časti vyšetrovacieho spisu predloženého v súvislosti s jeho sťažnosťou proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby, o ktorej konal a rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. I Tpo 72/02, porušil jeho základné právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovateľ teda opakovane namieta skutočnosť, o ktorej už bolo Ústavným súdom Slovenskej republiky rozhodnuté.

K bodu 4)

Mám za to, že obe rozhodnutia, t. j. uznesenie Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. I Tp 49/2003 zo dňa 22. 5. 2003 i uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 7. 8. 2003 sp. zn. 3 Tpo 13/03 boli riadne a náležite odôvodnené, v súlade s ustanovením § 134 Trestného poriadku.

K bodom 5) 6)

Všeobecné súdy konali bez prieskumov a vzhľadom na obsah spisového materiálu aj rýchlo. Žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a o nahradenie väzby písomným sľubom podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu na Krajskú prokuratúru v Trenčíne dňa 19. 5. 2003. Prokurátor žiadosti nevyhovel a dňa 21. 5. 2003 ju predložil na rozhodnutie sudcovi s vyjadrením, že nahradenie väzby sľubom podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprichádza do úvahy, pretože obvinený je vo väzbe aj z dôvodov § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ktorej dôvody naďalej trvajú. Sudkyňa o žiadosti sťažovateľa rozhodla dňa 22. 5. 2003, teda už na druhý deň po tom, čo jej bola žiadosť predložená. V dôsledku sťažnosti podanej obvineným prostredníctvom svojho obhajcu predmetná vec napadla na Krajský súd v Trenčíne dňa 4. 7. 2003. Pretože predseda senátu bol v čase nápadu veci až do 25. 7. 2003 na dovolenke mimo územia Slovenskej republiky, ihneď po preštudovaní spisového materiálu dňa 29. 7. 2003 určil termín verejného zasadnutia na deň 7. 8. 2003, kedy Krajský súd v Trenčíne rozhodol o sťažnosti obvineného proti uzneseniu prvostupňového súdu. Rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 7. 8. 2003 bolo doručené Krajskej prokuratúre v Trenčíne dňa 11. 8. 2003, pričom aj spis bol dňa

8. 8. 2003 zaslaný Okresnému súdu v Trenčíne.

K bodu 7)

Dôvody sťažovateľa pod bodom 7) v prvom aspekte námietok neboli Ústavným súdom Slovenskej republiky prijaté na ďalšie konanie a preto sa k nim nevyjadrujem. (...)

Pokiaľ ide o druhý aspekt námietok v tomto bode sťažnosti, t. j. že súdy nerozhodli o žiadosti sťažovateľa o nahradenie väzby jeho sľubom, poukazujem predovšetkým na II. stupňové rozhodnutie, kde odvolací súd riadne odôvodnil, prečo považoval odmietnutie prijatia písomného sľubu súdom I. stupňa v dôvodoch za dostatočné. Pretože súd konštatoval u sťažovateľa dôvody väzby aj podľa písm. b) § 67 ods. 1 Tr. por. a sťažovateľ je stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona, nebolo možné s poukazom na ustanovenie § 73 Trestného poriadku sľub prijať. Prijatie sľubu je v danom prípade vylúčené zo zákona a preto považujem postup súdov za správny a zákonný. Súčasne poukazujem aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 44/1994, podľa ktorého, ak súd zamietne žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu spojenú s jeho písomným sľubom, hoci prijatie sľubu je zo zákona vylúčené, treba na uvedenú skutočnosť poukázať len v odôvodnení uznesenia, ktorým bola žiadosť obvineného o prepustenie z väzby zamietnutá.

K bodu 8)

K námietkam uvedeným v bode 8) sťažnosti sa rovnako nevyjadrujem pretože neboli prijaté na ďalšie konanie. (...)

Záverom uvádzam, že z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ opakovane namieta skutočnosti, o ktorých už Ústavný súd Slovenskej republiky v minulosti rozhodol, resp. ich neprijal na ďalšie konanie. Navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že sťažnosti Ing. J. M. nevyhovuje. (...)

Súčasne Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.»

3. 3. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedeným vyjadreniam predsedníčky okresného súdu a predsedu krajského súdu uviedol, že:

«Dňa 25. 2. 2005 mi bolo prostredníctvom právneho zástupcu doručené vyjadrenie Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 11. 2. 2005 (ďalej len „Vyjadrenie OS“) a vyjadrenie

Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 9. 2. 2005 (ďalej len „Vyjadrenie KS“) k mojej sťažnosti v časti prijatej na ďalšie konanie uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. 12. 2004, č. k. I. ÚS 239/04-54 (ďalej len „Uznesenie“), ku ktorým uvádzam nasledovné:

K bodu 1. písm. a) výroku Uznesenia

Súd i na čl. 5 Dohovoru aplikoval svoju judikatúru týkajúcu sa nezávislosti a nestrannosti súdu z hľadiska čl. 6 ods. 1 Dohovoru (vec D. N. proti Švajčiarsku z 29. 3. 2001, §§ 41 - 57). Mám za to, že právo na „súd zriadený zákonom“ je taktiež aplikovateľné na konanie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru.

Podľa § 2 ods. 9 TrP v trestnom konaní pred súdom rozhoduje senát alebo samosudca; predseda senátu alebo samosudca rozhodujú sami len tam, kde to zákon výslovne ustanovuje. Ak v prípravnom konaní rozhoduje súd v prvom stupni, rozhodnutie robí sudca.

Podľa § 7 ods. 2 veta druhá zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení účinnom do 31. 10. 2003 (ďalej len „ZSS“) zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci.

Podľa § 26 ods. 1 ZSS činnosť súdov sa pri zabezpečovaní riadneho výkonu súdnictva určuje v rozvrhu práce na kalendárny rok, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 26 ods. 2 ZSS veci sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú sudcom a vyšším súdnym úradníkom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Podľa § 2 ods. 1 vyhlášky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské súdy v znení neskorších predpisov (ďalej len „SP“) rozdelenie práce na súdoch sa určuje na kalendárny rok rozvrhom práce; v rozvrhu práce sa určí aj zastupovanie sudcov.

Podľa § 34 SP predseda súdu vypracuje podľa konkrétnych podmienok rozvrh služieb, v ktorom určí sudcu (predsedu senátu), ktorý bude v jednotlivých dňoch v pracovnom čase rozhodovať o vydaní príkazu na zatknutie, o väzbe zadržanej alebo zatknutej osoby a o vydaní príkazu na domovú prehliadku podľa § 69, 77 a 83 Trestného

poriadku; v rozvrhu služieb tiež určí ďalšieho sudcu na zastupovanie v mimoriadnych prípadoch (práceschopnosť). Určený sudca (predseda senátu) je povinný počas pracovného času zdržiavať sa na pracovisku.

Podľa § 26 ods. 3 písm. d) ZSS rozvrh práce obsahuje určenie spôsobu zastupovania sudcov, samosudcov, predsedov senátov a vyšších súdnych úradníkov tak, aby v prípade ich neprítomnosti bolo možné zabezpečiť v súlade s osobitnými predpismi konanie a rozhodovanie v prejednávanej veci.

Podľa § 26 ods. 3 písm. e) ZSS rozvrh práce obsahuje spôsob a podmienky vykonania zmien v rozvrhu práce, ak sa zmení personálne obsadenie súdu, vylúčia sa sudcovia alebo ďalší zamestnanci súdu podľa osobitného predpisu uvedení v rozvrhu práce; zmena v rozvrhu práce z dôvodu výrazného zaťaženia len niektorých sudcov v priebehu kalendárneho roka sa nemôže týkať vecí, v ktorých sa už začalo konanie pred súdom.

Podľa § 26 ods. 3 písm. f) ZSS rozvrh práce obsahuje spôsob pridelovania vecí sudcom a vyšším súdnym úradníkom v prípade nemožnosti využitia technických prostriedkov a programových prostriedkov.

Podľa § 26 ods. 3 písm. g) ZSS rozvrh práce obsahuje rozvrh služieb určujúci sudcov a spôsob ich zastupovania v prípade nemožnosti pridelovania vecí náhodným výberom.

Podľa § 26 ods. 4 ZSS nemožnosťou využitia technických prostriedkov a programových prostriedkov podľa odseku 3 písm. f) sa na účely tohto zákona rozumie ich porucha znemožňujúca prístup k dátam potrebným na pridelovanie vecí v trvaní najmenej dvoch pracovných dní.

Podľa § 26 ods. 5 ZSS nemožnosťou pridelovania vecí náhodným výberom podľa odseku 3 písm. g) sa na účely tohto zákona rozumie potreba prideliť vec na rozhodnutie bez zbytočného odkladu, a to v prípadoch (...) rozhodnutia o väzbe (...).

Z rozvrhu práce Krajského súdu v Trenčíne na rok 2003, Spr. 789/02 (ďalej len „Rozvrh práce“) vyplýva, že na prejednanie sťažností do väzby proti rozhodnutiam okresného súdu v prípravnom konaní o veciach podľa § 17 Tr. por., teda aj na vybavenie mojej Sťažnosti proti Uzneseniu OSoŽ, boli určené senáty 2 Tpo a 3 Tpo (§ 26 ods. 3 písm. a) ZSS).

Z nahliadnutia do evidencie rozdeľovania vecí na Krajskom súde v Trenčíne bolo dňa 12. 8. 2003 mojím obhajcom JUDr. J. H. substitučne zastúpeným advokátskou

koncipientkou Mgr. A. M. zistené, že z Okresného súdu v Trenčíne bola moja vec predložená Krajskému súdu v Trenčíne dňa 4. 7. 2003, bola jej pridelená sp. zn. 3 Tpo 13/03 a napadla do senátu JUDr. J., čo bolo v súlade s Rozvrhom práce. Následne však Opatrením KS bola moja vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie do senátu 1 Tpo, ktorého predsedom je JUDr. D. E. a ktorého zloženie bolo odlišné od senátu 3 Tpo.

Rozvrh práce spolu s hlavnými princípmi, ktoré platia pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, nie je v súlade s § 26 ods. 2 ZSS, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. 6. 2002, keď z neho nie je vôbec zrejmé, že veci sa v súlade s Rozvrhom práce pridelujú sudcom náhodným výberom. Pridelenie mojej veci náhodným výberom do senátu 3 Tpo alebo 1 Tpo nevyplýva ani z Vyjadrenia KS.

K argumentácii uvedenej vo Vyjadrení KS, že „Súčasne v súlade s bodom 3) Hlavných princípov, ktoré platili pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, boli v odvolacej agende najmä na rozhodovanie o opravnom prostriedku veci pridelované cez výnimku senátu, resp. sudcovi, ktorý už predtým v danej veci rozhodoval“, uvádzam nasledovné.

Uvedená argumentácia by bola na mieste za predpokladu, že by Uznesenie OSOŽ bolo Krajským súdom v Trenčíne na základe Sťažnosti zrušené, vec vrátená späť na prejednanie a rozhodnutie prvostupňovému súdu, po jeho rozhodnutí by bola opätovne podaná sťažnosť niektorou z oprávnených osôb a na vybavenie veci (totožnej – pozn. sťažovateľa) by bola cez výnimku pridelená senátu, ktorý pôvodne rozhodoval o Sťažnosti proti Uzneseniu OSOŽ. Tejto argumentácii nasvedčuje aj znenie toho času platného a doposiaľ neúčinného ustanovenia § 51 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vo Vyjadrení KS zrejme nesprávne citované a interpretované ustanovenie § 57 ods. 7 tohto zákona – pozn. sťažovateľa).

Rozhodovanie Krajského súdu v Trenčíne o Sťažnosti proti Uzneseniu OSOŽ však bolo inou vecou, ako rozhodovanie Krajského súdu v Trenčíne o mojej sťažnosti proti uzneseniu o mojom vzatí do väzby pod sp. zn. 1 Tpo 72/02. V rámci prípravného konania nie je možné interpretovať pojem vec takým spôsobom, ako to urobil Krajský súd v Trenčíne, že všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia urobené súdom v prípravnom konaní (týkajúce sa trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 4 písm. b), ods. 5 Trestného zákona) sú jednou a tou istou vecou. Tento môj záver vyplýva predovšetkým

z dikcie § 2 ods. 9 veta posledná TrP v spojení s § 26 ods. 2 TrP, ktorý hovorí o rozhodovaní sudcom pri vykonávaní úkonov v prípravnom konaní. Z uvedeného teda vyplýva, že úkony sudcu v prípravnom konaní (napr. ustanovenie obhajcu, rozhodovanie o väzbe, príkaz na domovú prehliadku atď.) sú v trestnoprocesnom zmysle samostatnými vecami, rovnako ako je samostatnou vecou konanie na súde po podaní obžaloby prokurátorom. Tomuto záveru nasvedčuje aj zaužívaná prax, keď jednotlivým návrhom v prípravnom konaní, o ktorých má rozhodovať sudca, je pridelená rozdielna spisová značka.

Okrem toho pod „rozhodnutím o väzbe“ ako dôvodom nepridelenia veci náhodným výberom (§ 26 ods. 5 ZSS) je potrebné rozumieť len rozhodnutia o vzatí alebo nevzatí do väzby, nie však rozhodnutia o predĺžení lehoty trvania väzby, resp. o žiadosti o prepustenie z väzby. Tento záver vyplýva z dikcie § 34 SP a § 26 ods. 3 písm. g) ZSS, nakoľko len rozhodnutia o vzatí alebo nevzatí do väzby je potrebné urobiť bez zbytočného odkladu (počas služby).

Nad rámec uvedeného dodávam, že akékoľvek rozhodnutie sudcu v prípravnom konaní je samostatnou vecou a ako taká musí byť v súlade s rozvrhom práce pridelená sudcovi náhodným výberom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí, s výnimkami uvedenými v § 26 ods. 3 písm. f), písm. g) ZSS. Tento záver vyplýva jednak z dikcie § 2 ods. 9 veta posledná TrP v spojení s ustanoveniami § 26 ods. 1, ods. 2, ods. 3 TrP alebo § 26a TrP, jednak z funkcií súdu v štádiách konania predchádzajúcim podaniu obžaloby, keď súd je tu zákonom zriadeným, nezávislým a nestranným garantom ochrany základných práv a slobôd pred svojvoľnými zásahmi do nich zo strany orgánov činných v predprípravnom a prípravnom konaní trestnom.

Záver, že akékoľvek rozhodnutie súdu v predprípravnom a prípravnom konaní trestnom je samostatnou vecou, potvrdzuje aj skutočnosť, že vydaniu takéhoto rozhodnutia musí vždy predchádzať návrh procesne oprávneného subjektu. Žiadne z rozhodnutí predpokladaných TrP nemôže sudca v predprípravnom a prípravnom konaní trestnom urobiť ex officio.

Vzhľadom na znenie § 181 ods. 2 TrP iná situácia nastáva po podaní obžaloby, keď po podaní obžaloby súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný - nevyčkávajúc na ďalšie návrhy - urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia, ktoré

sú potrebné na vybavenie obžaloby, na skončenie veci a na výkon súdneho rozhodnutia. Teda po podaní obžaloby patrí do výlučnej kompetencie senátu alebo samosudcu, ktorému vec (obžaloba) bola v súlade so zákonom a rozvrhom práce pridelená, rozhodovať aj o otázkach súvisiacich s trestným konaním (vrátane rozhodovania o väzbe).

Z bodu 3.) hlavných princípov, ktoré platia pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, vyplýva, že „Z prehľadov musia byť o. i. jasné dôvody, pre ktoré veci preskakujú poradie (...) v odvolacej agende najmä rozhodovanie o opravnom prostriedku, o ktorom už aj predtým rozhodoval určitý senát alebo sudca (...)“. Už zo samotného použitia častice „najmä“ je zrejmé, že takáto úprava nie je dostatočne určitá a predvídateľná, nakoľko umožňuje okrem iného svojvoľnú interpretáciu a možnosť ovplyvňovania pridelovania vecí. Okrem toho slovné spojenie „rozhodovanie o opravnom prostriedku, o ktorom už aj predtým rozhodoval určitý senát alebo sudca“ vzhľadom k tomu, čo je „v hre“, nemožno interpretovať spôsobom, že sa vzťahuje na rovnaký druh opravných prostriedkov proti z hľadiska vecného rozdielnym rozhodnutiam, teda napr. na všetky sťažnosti proti rozhodnutiam o väzbe (§ 74 ods. 1 TrP). Ústavne konformnou je len taká interpretácia, ak sa rozhodovanie o opravnom prostriedku týka tej istej veci. Nakoľko rozhodovanie o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby a rozhodovanie o sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sú dve rozdielne veci, k prideleniu veci (rozhodovanie o Sťažnosti) do senátu 1 Tpo Opatrením KS nemohlo dôjsť.

Nad rámec uvedeného je potrebné uviesť, že argumentácia uvedená vo Vyjadrení KS o opodstatnenosti takéhoto postupu z dôvodu, aby nedošlo k vylúčeniu sudcov, ktorí by vo veci rozhodovali po podaní obžaloby v súlade s ustanovením § 17 TrP, je nedôvodná, nakoľko opis skutkov v Uznesení vyšetrovateľa ako aj v Uznesení vyšetrovateľa o spojení berúc do úvahy platné trestnoprocené pravidlá bez akýchkoľvek pochybností vylučoval rozhodovanie Krajského súdu v Trenčíne po podaní obžaloby ako súdu miestne príslušného. Okrem toho i ak by táto skutočnosť bola dostatočným dôvodom, bolo povinnosťou Krajského súdu v Trenčíne opätovne prideliť vec náhodným výberom do niektorého zo senátov určených na rozhodovanie v II. stupni o sťažnostiach do väzby.

Sumarizujúc uvedené, pridelenie Sťažnosti na rozhodnutie senátu 1 Tpo Krajského súdu v Trenčíne nebolo v súlade so zákonom ani s Rozvrhom práce vrátane hlavných princípov, ktoré platia pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, v dôsledku čoho

moje právo na zákonného sudcu pri rozhodovaní o Žiadostiach bolo postupom, Opatrením KS a Uznesením KSoS porušené. Dôsledkom tohto vadného postupu sú i opodstatnené pochybnosti o nestrannosti sudcov, ktorí o Sťažnosti rozhodli (mutatis mutandis rozsudky Súdu vo veciach *Cubber proti Belgicku* z 26. 10. 1984, *Hauschildt proti Dánsku* z 24. 05. 1989 a *Piersack proti Belgicku* z 1. 10. 1982). K rozhodnutiu o Žiadostiach nedošlo v súlade s vnútroštátnym právom a v súlade s čl. 5 ods. 4 Dohovoru, v dôsledku čoho došlo k porušeniu mojich práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 Dohovoru ako aj čl. 48 ods. 1 Ústavy SR. Pre úplnosť je potrebné dodať, že Rozvrh práce vrátane hlavných princípov, ktoré platia pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, nemal požadovanú „kvalitu práva“ vyžadovanú čl. 5 Dohovoru (mutatis mutandis rozsudky Súdu vo veciach *Amuur proti Francúzsku* zo dňa 25. 9. 1996, §§ 50 - 54; *Shishkov proti Bulharsku* zo dňa 9. 1. 2003, §§ 89 - 90; *Gusinskiy proti Rusku* zo dňa 19. 5. 2004, §§ 62 – 69), keď pre pridelenie Sťažnosti cez výnimku, teda Opatrením KS neexistovali dostatočne určité a predvídateľné kritériá. Táto skutočnosť sama osebe predstavuje porušenie čl. 5 ods. 4 Dohovoru, nakoľko v rozpore s podstatou a účelom čl. 5 Dohovoru mi vnútroštátne právo neposkytovalo dostatočnú právnu istotu a ochranu pred svojvoľným určovaním zákonného sudcu.

K bodu 1. písm. b) výroku Uznesenia

Vo Vyjadrení KS sa uvádza, že presne nešpecifikujem, kedy malo byť súdom odmietnuté nahliadnuť do spisu, a zrejme ide o prípad, ktorý som namietal už vo svojej predchádzajúcej sťažnosti, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol nálezom zo dňa 11. 3. 2004, č. k. I. ÚS 67/03-103.

Zo skutočností opísaných v časti I. mojej ústavnej sťažnosti bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že k odmietnutiu nahliadnutia do pripojeného vyšetrovacieho spisu došlo dňa 4. 8. 2003, keď sa v nej uvádza, že „V súvislosti s rozhodovaním o mojej Sťažnosti dňa 4. 8. 2003 bolo predsedom senátu Krajského súdu v Trenčíne JUDr. D. E. odopreté môjmu obhajcovi JUDr. J. H. zastúpenému advokátskou koncipientkou Mgr. A. M. nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu vedeného v mojej trestnej veci vzhľadom na záporné stanovisko vyšetrovateľa (ďalej len „predmetný spis“)“. Toto skutkové tvrdenie potvrdzuje aj list Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 4. 8. 2003 pod číslom 3 Tpo 13/03 označený ako „Vyjadrenie k žiadosti o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu obv. Ing. J. M. a spol.“

Vzhľadom na uvedené neobstojí argumentácia uvedená vo Vyjadrení KS, že opakovane namietam skutočnosť, o ktorej už bolo Ústavným súdom Slovenskej republiky rozhodnuté v súvislosti s konaním vedeným na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 1 Tpo 72/02.

Pre úplnosť dodávam, že dňa 8. 8. 2003 som písomným podaním doručeným Krajskému súdu v Trenčíne vopred faxom opätovne požiadal o nahliadnutie do spisu, načo bolo môjmu obhajcovi listom zo dňa 8. 8. 2003 doručeným dňa 12. 8. 2003 oznámené, že predmetný vyšetrovací spis bol po vybavení veci dňa 8. 8. 2003 zaslaný späť Okresnému súdu v Trenčíne (pripájam v prílohe).

Uznesenie OSoŽ je okrem iného odôvodnené tým, že „(...) zistené skutočnosti svedčia o spáchaní veľmi rozsiahlej a veľmi závažnej trestnej činnosti, vrátane trojnásobného trestného činu vraždy. Vzhľadom na dôvodné podozrenie z účasti obvineného na tejto trestnej činnosti (...)“. Vzhľadom na takto formulované odôvodnenie som sa prostredníctvom obhajcu oprávnene domáhal nahliadnutia do predmetného spisu, aby som preskúmal opodstatnenosť takéhoto záveru súdu vo vzťahu k mojej osobe (podozrenie z účasti na trojnásobnom trestnom čine vraždy – pozn. sťažovateľa) a v priebehu konania o Sťažnosti doplnil svoju argumentáciu o nezákonnosti mojej väzby.

Vzhľadom na znenie čl. 154c ods. 1 Ústavy SR bolo povinnosťou Krajského súdu v Trenčíne zabezpečiť a umožniť mi prístup k tým častiam predmetného spisu, ktoré boli podstatné pre to, aby som mohol účinne napadnúť zákonnosť mojej väzby (veci Garcia Alva proti Nemecku z roku 2001, Lietzow proti Nemecku z roku 2001 a Schöps proti Nemecku z roku 2001). I s prihliadnutím na citované dôvody Uznesenia OSoŽ a dôvody uvedené v časti IV. ústavnej sťažnosti Krajský súd v Trenčíne postupom, keď neprijal opatrenia za účelom umožnenia nazrieť môjmu obhajcovi aspoň do časti predloženého vyšetrovacieho spisu týkajúcej sa mojej Sťažnosti, o ktorej konal a rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03, napriek mojej včas podanej žiadosti o takéto nazretie, nevyhovel požiadavke na rovnosť zbraní medzi prokurátorom a mnou v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru, a preto došlo k jeho porušeniu (mutatis mutandis nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 67/03).

K bodu 1 písm. c) výroku Uznesenia

S odvolaním sa i na judikatúru Súdu (rozsudky Súdu vo veciach Labita proti Taliansku zo dňa 6. 4. 2000, §§ 162 - 164; Erdem proti Nemecku zo dňa 5. 7. 2001, §§ 43 -

45; *Shishkov proti Bulharsku* zo dňa 9. 1. 2003, § 66) Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze zo dňa 11. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 220/04 okrem iného uviedol, že „(...) nepovažuje väzbu trvajúcu šesť mesiacov za počiatočné štádium vyšetrovania i trvania väzby, a to ani ... s prihliadnutím na rozsah vyšetrovanej veci a potrebu ďalších úkonov. (...) Pre úvahy ústavného súdu však v okolnostiach prípadu nie je rozhodujúce štádium vyšetrovania, ale štádium trvania väzby, ktoré v prípade väzby trvajúcej skoro šesť mesiacov už nie je štádiom počiatočným, a teda na jej odôvodnenie už nemožno uplatniť kritériá uplatňované v momente rozhodovania o vzatí do väzby a krátko po ňom. Šesťmesačné obmedzenie osobnej slobody osoby, voči ktorej sa uplatňuje prezumpcia nevinoty, je dlhodobým. (...) Individualizácia odôvodnenia väzby nie je samoučelnou požiadavkou, lebo osoba nachádzajúca sa vo väzbe môže svoje právo žiadať o prepustenie z väzby a podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam o jej ponechaní vo väzbe efektívne využiť, len ak pozná skutkovú a na ňu nadväzujúcu právnu argumentáciu, na základe ktorej je ona individuálne držaná vo väzbe“.

Z Vyjadrenia KS vyplýva, že „(...) obe rozhodnutia (...) boli riadne a náležité odôvodnené, v súlade s ustanovením § 134 Trestného poriadku“.

Vlastná argumentácia uvedená v Uznesení KSoS v časti dôvodnosti zamietnutia Sťažnosti v podstate len odkazuje na Uznesenie OSoŽ konštatovaním, že: „Sudkyňa okresného súdu správne dospela k záveru, keď žiadosť obvineného Ing. J. M. o prepustenie z väzby na slobodu zamietla. Krajský súd v plnom rozsahu poukazuje na dôvody, pre ktoré žiadosť obvineného Ing. J. M. o prepustenie z väzby zamietla, tieto si zároveň i krajský súd osvojuje a v plnom rozsahu na ne poukazuje“.

Hoci čl. 5 ods. 4 Dohovoru neukladá povinnosť osobe pozbavenej osobnej slobody uviesť akýkoľvek argument vo svojich podaniach, sudca preskúmavajúci odvolanie proti väzbe musí brať zreteľ na konkrétne fakty uvedené osobou pozbavenou osobnej slobody, ktoré sú spôsobilé spochybníť existenciu podmienok nevyhnutných pre „zákonnosť“ pozbavenia slobody v zmysle Dohovoru (rozsudky Súdu vo veciach *Nikolova proti Bulharsku* z 25. 3. 1999, § 61; *Yankov proti Bulharsku* z 11. 12. 2003, § 185).

Mám za to, že Sťažnosť obsahovala takéto konkrétne fakty a tieto neboli nepravdepodobné alebo neopodstatnené. Krajský súd v Trenčíne tieto do úvahy nebral, v rámci odôvodnenia Uznesenia KSoS sa s nimi vôbec nevysporiadal, v dôsledku čoho

zlyhal v poskytnutí súdneho prieskumu zákonnosti pozbavenia slobody vyžadovaným čl. 5 ods. 4 Dohovoru, ktorý bol týmto porušený (mutatis mutandis rozsudky Súdu vo veciach Yankov proti Bulharsku zo dňa 11. 12. 2003, § 186; Hamanov proti Bulharsku zo dňa 8. 4. 2004, §§ 79 – 85).

Vlastná argumentácia uvedená v Uznesení OSoŽ v časti dôvodnosti môjho väzobného stíhania je povrchná a všeobecná bez akejkoľvek skutkovej individualizácie a následného právneho odôvodnenia väzby, pričom zároveň odkazuje na rozhodnutia prvostupňového a druhostupňového súdu o mojom vzatí do väzby, teda na uznesenie Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 14. 12. 2002, sp. zn. 1 Tp 114/02 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16. 1. 2003 sp. zn. 1 Tpo 72/02.

Z rozhodovacej praxe Súdu vyplýva, že závažnosť obvinení (...) sama osebe nestačí k odôvodneniu ďalšieho trvania väzby (rozsudok Súdu vo veci Tomasi proti Francúzsku zo dňa 27. 8. 1992, § 89). Rovnako tvrdená potreba vyšetrovania všeobecným a abstraktným spôsobom s odkazom na predchádzajúce rozhodnutie nepostačuje na ospravedlnenie ďalšieho trvania väzby (rozsudky Súdu vo veciach Clooth proti Belgicku z 12. 12. 1991, § 44; Belchev proti Bulharsku z 8. 4. 2004, § 79). Taktiež argumenty pre alebo proti prepusteniu nesmú byť „všeobecné a abstraktné“ (rozsudok Súdu vo veci Smirnova proti Rusku zo dňa 24. 7. 2003, § 63).

Sumarizujúc uvedené, Uznesenie OSoŽ v spojení s Uznesením KSoS vyššie uvedeným požiadavkám nevyhovujú. Okrem toho vlastná argumentácia uvedená v týchto rozhodnutiach pre ďalšie trvanie mojej väzby a proti môjmu prepusteniu je formulovaná stereotypne a v stručnej forme bez akejkoľvek konkretizácie a individualizácie vo vzťahu k mojej osobe (mutatis mutandis rozsudky Súdu vo veciach Klyakhin proti Rusku zo dňa 30. 1. 2004, § 65, Panchenko proti Rusku zo dňa 8. 2. 2005, § 107; mutatis mutandis nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 220/04).

Iz týchto dôvodov mám za to, že moje právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy SR bolo porušené.

K bodu 1. písm. d) výroku Uznesenia

V prvom rade je potrebné uviesť, že sa nestotožňujem s právnym názorom, že najneskôr dorúčením písomného vyhotovenia väzobného uznesenia prvostupňového súdu sa

osoba pozbavená osobnej slobody dozvie, že údajné priesťahy pri rozhodovaní o jej žiadosti o prepustenie z väzby zo strany prvostupňového súdu sa skončili a sťažnosť je potrebné podať v lehote dvoch mesiacov od skončenia údajných priesťahov, teda od doručenia písomného vyhotovenia väzobného uznesenia prvostupňového súdu (napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 9. 6. 2004, č. k. I. ÚS 100/04-76).

V rozsudku *G. B. proti Švajčiarsku* Súd konštatoval, že ak si štát v prípadoch zahrňujúcich prepustenie z väzby vyberie dvojúrovňové konanie obsahujúce na prvej úrovni rozhodovanie prokurátorom a na druhej rozhodovanie súdom, toto nemôže slúžiť ako ospravedlnenie pozbavenia práv sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru. Je vecou štátu, aby si organizoval súdny systém spôsobom umožňujúcim jeho súdom vyhovieť požiadavkám vyplývajúcim z čl. 5 ods. 4 Dohovoru (rozsudok Súdu vo veci *G. B. proti Švajčiarsku* z 30. 11. 2000, § 38).

Do lehoty sa zásadne počíta celková doba konania, od podania žiadosti až po doručenie konečného rozhodnutia (rozsudok Súdu vo veci *Sanchez – Reisse proti Švajčiarsku* z 21. 10. 1986, § 54).

Vyššie namietaná interpretácia čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR Ústavným súdom Slovenskej republiky jednak nerešpektuje posudzovanie konania o preskúmanie zákonnosti pozbavenia slobody ako celku, jednak je v rozpore s princípom subsidiárnej ochrany základných práv a slobôd Ústavným súdom Slovenskej republiky. Niet pochyb, že urýchleným rozhodnutím druhostupňového súdu môžu byť priesťahy v konaniach podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru spôsobené prvostupňovým súdom zhojené a konanie ako celok (od podania žiadosti až po doručenie konečného rozhodnutia) môže byť posúdené ako urýchlené a súladné so zárukami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 Dohovoru. Interpretáciou, akú použil Ústavný súd Slovenskej republiky, by som bol nútený podať ústavnú sťažnosť ešte predtým, než by som mohol urobiť zodpovedný záver, či konanie ako celok bolo urýchlené alebo nie. Pre úplnosť je potrebné dodať, že takáto interpretácia nebola ani predvídateľná. Podľa § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoUS“) sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

14) Ak osoba pozbavená osobnej slobody má k dispozícii sťažnosť proti prvostupňovým väzobným rozhodnutiam ako opravný prostriedok a v druhostupňovom konaní môže dôjsť k odstráneniu porušenia práva na „urýchlené“ rozhodnutie o zákonnosti väzby, domnievam sa, že Ústavný súd Slovenskej republiky by mal ústavnú sťažnosť len proti prieťahom spôsobeným prvostupňovým súdom odmietnuť pre nevyčerpanie opravných prostriedkov, ktoré zákon na ochranu základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený. V tejto súvislosti poukazujem aj na uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 23. 9. 2003, sp. zn. I. ÚS 167/03, ktorého právna veta znie: „Za určité odstránenie prieťahu v konaní pred okresným súdom vzniknutého z dôvodu oneskoreného predloženia podaného odvolania odvolaciemu súdu možno považovať evidentnú snahu odvolacieho súdu z tohto dôvodu uprednostniť prerokovanie tohto odvolania, no najmä výsledok snahy - jeho skutočné prerokovanie a rozhodnutie o ňom odvolacím súdom v lehote do dvoch mesiacov“. I keď uvedené rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sa vzťahovalo na konanie a záruky podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, jeho závery možno primerane použiť i na konanie podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru.

Nad rámec uvedeného dodávam, že zásah do práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby je stavom trvajúcim, ktorý i vzhľadom na posudzovanie konania ako celku (rozsudok Súdu vo veci Sanchez – Reisse proti Švajčiarsku z 21. 10. 1986, § 54) začína nerozhodnutím o žiadosti o preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody urýchlene, teda vyvolaním protiprávneho stavu, pokračuje udržovaním tohto protiprávneho stavu a protiprávny stav končí doručením konečného rozhodnutia o žiadosti o preskúmanie pozbavenia osobnej slobody. Účelom záruk podľa čl. 5 ods. 4 je okrem iného aj ochrana pred udržovaním protiprávneho stavu nerozhodnutím o žiadosti o preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody urýchlene. Lehota dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti tak nemôže uplynúť skôr, než uplynutím dvoch mesiacov od doručenia konečného rozhodnutia o žiadosti o preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody.

K argumentácii uvedenej vo Vyjadrení OS uvádzam, že môj obhajca JUDr. J. H. nezaslal do spisu plnú moc dodatočne. Plnomocenstvo na moje zastupovanie ako obvineného JUDr. J. H. bolo založené do spisu už pri rozhodovaní Okresného súdu v Trenčíne o mojom vzatí do väzby pod sp. zn. 1 Tp 114/02, čo vyplýva i zo zápisnice o výsluchu napísanej na Okresnom súde v Trenčíne dňa 14. 12. 2002 (nachádza sa v spise

Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 100/04), teda takmer šesť mesiacov pred vydaním Uznesenia OSoŽ a od tohto momentu JUDr. J. H. vykonával svoje práva a povinnosti obhajcu v prebiehajúcom trestnom konaní. Vzhľadom na znenie § 41 ods. 7 TrP a § 137 ods. 3 TrP bolo ex lege povinnosťou Okresného súdu v Trenčíne doručiť Uznesenie OSoŽ všetkým mojim obhajcom vrátane JUDr. J. H. Z dôvodu nedoručenia Uznesenia OSoŽ som prostredníctvom môjho obhajcu JUDr. J. H. dňa 18. 6. 2003 požiadal Okresný súd v Trenčíne o doručenie Uznesenia OSoŽ i obhajcovi JUDr. J. H., nakoľko vzhľadom na znenie § 143 ods. 1 TrP a § 146 ods. 2 písm. c) TrP nebolo možné predložiť vec spolu so Sťažnosťou (podanou dňa 9. 6. 2003) na rozhodnutie Krajskému súdu v Trenčíne, keď môjmu druhému obhajcovi – JUDr. J. H. ako oprávnenej osobe neuplynula ešte lehota na podanie sťažnosti.

Uznesenie OSoŽ bolo môjmu druhému obhajcovi doručené až dňa 26. 6. 2003, takže k predloženiu veci (Sťažnosti) na rozhodnutie Krajskému súdu v Trenčíne mohlo dôjsť najskôr dňa 1. 7. 2003, kedy by uplynula lehota na podanie sťažnosti aj môjmu druhému obhajcovi JUDr. J. H. Pre úplnosť je potrebné dodať, že JUDr. J. H. v zákonnej lehote podal sťažnosť proti Uzneseniu OSoŽ v mojom mene. Z uvedeného vyplýva, že odo dňa 10. 6. 2003, kedy by uplynula lehota na podanie sťažnosti aj môjmu obhajcovi JUDr. J. H., ak by mu bolo Uznesenie OSoŽ doručené rovnako ako môjmu obhajcovi Mgr. R. T., do dňa 30. 6. 2003 vznikli ničím neodôvodniteľné prieťahy, za ktoré zodpovedá Okresný súd v Trenčíne.

Pokiaľ ide o tú argumentáciu vo Vyjadrení OS a Vyjadrení KS, že sudkyňa rozhodla už na druhý deň po predložení Žiadostí Okresnému súdu v Trenčíne, treba uviesť, že samotné rozhodnutie bez jeho oznámenia (§ 137 TrP) doručením písomného vyhotovenia uznesenia je bez akejkoľvek relevancie. Z tohto dôvodu dobu od rozhodnutia do doručenia písomného vyhotovenia Uznesenia OSoŽ (od 23. 5. 2003 do 3. 6. 2003) taktiež nepovažujem za súladnú so zárukami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 Dohovoru, ktorý nepripúšťa žiadne zbytočné prieťahy, a to s prihliadnutím aj na vlastnú argumentáciu sudkyne Okresného súdu v Trenčíne ohľadne dôvodnosti väzby uvedenú v Uznesení OSoŽ, ktorá si nevyžadovala väčšiu časovú náročnosť.

Čo sa týka druhostupňového konania, ani postup a rozhodovanie Krajského súdu v Trenčíne neboli súladné s čl. 5 ods. 4 Dohovoru, keď od predloženia spisu Krajskému

súdu v Trenčíne dňa 4. 7. 2003 do jeho zaslania späť Okresnému súdu v Trenčíne dňa 8. 8. 2003 uplynulo 35 dní.

Pokiaľ ide o námietku, že predseda senátu bol v čase nápadu veci do 25. 7. 2003 na dovolenke mimo územia Slovenskej republiky, túto považujem za irelevantnú, keď je vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v Ústave SR a v Dohovore boli rešpektované. Prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na obťaž občanov, resp. obvinených, ktorí od súdu právom očakávajú poskytnutie súdnej ochrany v primeranej dobe (mutatis mutandis nálezy Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 14. 9. 1994, sp. zn. IV. ÚS 55/94). Súd už veľakrát vo svojej judikatúre uviedol, že účelom Dohovoru je chrániť nie teoretické a iluzórne práva, ale práva konkrétne a účinné (napr. veci Airey proti Írsku z 9. 10. 1979, § 24; Artico proti Taliansku z 13. 5. 1980, § 33; Ocalan proti Turecku z 12. 3. 2003, § 153). Bolo teda povinnosťou oboch súdov postupovať tak, aby konanie vyhovelo požiadavkám vyžadovaným čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2, ako aj čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, pričom ani čerpanie dovolenky predsedu senátu v žiadnom prípade neospravedlňuje zdlhavosť postupu pri rozhodovaní o mojich Žiadostiach a Sťažnosti, nakoľko je vecou štátneho orgánu (súdu) ako zabezpečiť dodržanie Ústavou SR a Dohovorom garantovaných základných práv a slobôd.

I celková dĺžka konania o Žiadostiach bola neprimerane dlhá, keď trvalo tri mesiace (od 19. 5. 2003 do 19. 8. 2003), čo nezodpovedalo povinnosti Okresného súdu Trenčín a Krajského súdu v Trenčíne konať urýchlene.

Z vyššie uvedených dôvodov mám za to, že bolo porušené moje právo zakotvené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru. Z rovnakých dôvodov boli porušené aj moje práva vyplývajúce z čl. 17 ods. 2 Ústavy SR.

K bodu 1. písm. f) výroku Uznesenia

Z Uznesenia OSoŽ ako aj z Uznesenia KSoS je zrejmé, že oba súdy sa mojou Žiadosťou druhou vzhľadom na zákonom stanovené vylúčenie možnosti prijať môj písomný sľub ako náhradu za väzbu meritórne nezaoberali, jej dôvodnosť nepreskúmali a nerozhodli o nej. Vzhľadom na prednosť Dohovoru pred ustanoveniami TrP v tejto otázke (čl. 154c ods. 1 Ústavy SR) bolo povinnosťou tak Okresného súdu Trenčín ako aj Krajského súdu v Trenčíne meritórne sa zaoberať aj mojou Žiadosťou druhou a o tejto rozhodnúť po preskúmaní všetkých hmotnoprávných a procesných podmienok. Nakoľko oba súdy takto

nepostupovali, bolo porušené moje právo vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 Dohovoru a čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Ústavy SR.

Ústavný súd Slovenskej republiky už judikoval, že ak všeobecný súd nerozhodol o alternatívnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na základe sľubu, porušil tým čl. 5 ods. 3 Dohovoru ako aj čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 8. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 100/04).

Nakoľko som bol dňa 22. 1. 2004 prepustený z väzby na slobodu, neprichádza už do úvahy, aby bola moja Žiadosť druhá znovu skúmaná. Išlo by totiž o posudzovanie dôvodnosti väzby so spiatocnými účinkami. Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky o väzbe možno rozhodovať len pro futuro (mutatis mutandis nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 8. 9. 2004, sp. zn. I. ÚS 87/04), čo zároveň znamená, že došlo ku definitívnemu popretiu môjho práva podľa druhej vety čl. 5 ods. 3 Dohovoru.

Pre úplnosť dodávam, že podľa názoru môjho obhajcu Mgr. R. T., ktorý mi tlmočil v čase podania Žiadostí, moje vyhliadky na prijatie sľubu a prepustenie z väzby na slobodu boli veľmi dobré, a to i z dôvodov podrobne rozvedených v Sťažnosti a v časti VIII. mojej ústavnej sťažnosti (Mgr. R. T. toto tvrdenie sťažovateľa potvrdzuje – pozn. právneho zástupcu sťažovateľa). Na dôkaz o opodstatnenosti názoru môjho obhajcu a jeho skúseností ako trestného obhajcu zakladám do spisu uznesenie prokurátora Krajskej prokuratúry v Žiline zo dňa 26. 11. 2004, sp. zn. Kv 22/04 v trestnej veci iného obvineného, ktorý bol taktiež stíhaný za obzvlášť závažný trestný čin, a ktorý bol prepustený z väzby i s prihliadnutím na sľub tohto obvineného. Prijatím sľubu a prepustením ma z väzby na slobodu som mohol byť vo väzbe o šesť mesiacov menej, keď vo väzbe som bol až do 22. 1. 2004. I z tohto dôvodu považujem priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v súvislosti s porušením čl. 5 ods. 3 Dohovoru a čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Ústavy SR za plne dôvodné (mutatis mutandis rozsudok Súdu vo veci Caballero proti Spojenému kráľovstvu zo dňa 8. 2. 2000, § 31), ktoré je v tomto prípade zároveň realizáciou odškodnenia podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru.

K priznaniu primeraného finančného zadosťučinenia

Vo Vyjadrení OS sa uvádza, že „Prvostupňový súd postupoval primerane rýchlo, nespôsobil prietahy, konal lege artis. Výklad čl. 5 ods. 3 druhej vety Dohovoru sa postupne

vyvíjal a závery z tohto výkladu sú známe pomerne krátku dobu. Preto by nebolo spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie“.

Samotné vyslovenie porušenia mojich základných práv Ústavným súdom Slovenskej republiky nepovažujem za postačujúce.

V náleze zo dňa 11. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 220/04 Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že „Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy je dohovor súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Využívanie ktorejkoľvek súčasti právneho poriadku Slovenskej republiky vrátane na ňu nadväzujúcej judikatúry je alebo aspoň má byť pre advokáta samozrejmosťou. Podstatná časť rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva síce zatiaľ nie je prístupná v slovenčine, ale znalosť niektorého svetového jazyka je pre absolventa vysokej školy taktiež samozrejmosťou“. Nevidím žiadny dôvod, prečo by sa tento záver nemal vzťahovať aj na všeobecné súdy ako primárne súdne orgány ochrany ústavnosti.

V slovenskom trestnom konaní platí zásada iura novit curia. Už v konaní pred všeobecnými súdmi som namietal porušenie práv zaručených Dohovorom a taktiež som argumentoval konkrétnymi rozhodnutiami Súdu, ktoré námietky a argumentáciu všeobecné súdy ignorovali, to všetko napriek tomu, že „Je povinnosťou všeobecného súdu ako primárneho súdneho orgánu ochrany ústavnosti dodržiavať vo svojej činnosti okrem iného medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná vrátane povinnosti rešpektovať Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd“. (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. 8. 2002, sp. zn. III. ÚS 79/02). Nič nebránilo Krajskému súdu v Trenčíne oboznámiť sa s mnou citovanými rozhodnutiami Súdu v Sťažnosti napr. na web-stránke Súdu (...) a vo svojom rozhodnutí sa s mojimi námietkami a argumentáciou vysporiadať. V okolnostiach danej veci by naopak nepriznanie primeraného finančného zadostučinenia bolo nespravodlivé. Okrem toho priznanie primeraného finančného zadostučinenia plní i ďalšiu funkciu, nakoľko je účinným vyvažovacím právnym prostriedkom v boji proti nežiaducim neoprávneným zásahom do základných práv a slobôd zo strany orgánov verejnej moci a má i svoje nezanedbateľné prevenčné účinky.

Rovnako mám za to, že nepriznaním primeraného finančného zadostučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch by bolo porušené moje právo podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru, keď len samotné vyslovenie porušenia mojich základných práv

Ústavným súdom Slovenskej republiky nie je postačujúce (mutatis mutandis rozsudky Súdu vo veciach D. N. proti Švajčiarsku z 29. 3. 2001, §§ 59 – 60; Belchev proti Bulharsku z 8. 4. 2004, §§ 106 – 108; Hamanov proti Bulharsku zo dňa 8. 4. 2004, §§ 109 – 111; Shishkov proti Bulharsku zo dňa 9. 1. 2003, §§ 95 – 98; Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, §§ 89 – 93; Caballero proti Spojenému kráľovstvu zo dňa 8. 2. 2000, § 31). (...)

I z dôvodov uvedených v tomto podaní zotrvávam na svojej sťažnosti.

Zároveň týmto udeľujem svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci, nakoľko od tohto nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vzhľadom na dôvody uvedené v mojej žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a iné zo dňa 4. 3. 2005 doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky v inej veci som názoru, že nie je potrebné žiadať o anonymizáciu údajov v publikovaných rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky v zmysle pokynu predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 9. 3. 2004, sp. zn. Spr 299/04, keď moje meno a priezvisko pri publikácii rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky má byť v súlade s čl. 8 Dohovoru anonymizované automaticky. Napriek tomu v snahe predísť prípadným súdnym sporom týmto žiadam o anonymizáciu môjho mena a priezviska.

Ďalej v súlade s § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov žiadam o priznanie trov konania

- i) od Okresného súdu v Trenčíne za tri úkony právnej služby (I. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, II. spísanie ústavnej sťažnosti, III. stanovisko k vyjadreniu Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 12. 3. 2005), pričom odmena za I. a II. úkon právnej služby je á 4.270,- Sk a za III. úkon právnej služby je 2.510,- Sk, spolu s režijným paušálom vo výške 406,- Sk (2 x 128,- Sk a 1 x 150,- Sk), t. j. sumu 11.456,- Sk zvýšenú o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % - 2.176,60 Sk, celkom teda sumu 13.632,60 Sk, a*
- ii) od Krajského súdu v Trenčíne za tri úkony právnej služby (I. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, II. spísanie ústavnej sťažnosti, III. stanovisko k vyjadreniu Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 12. 3. 2005), pričom odmena za I. a II. úkon právnej služby je á 12.810,- Sk a za III. úkon právnej služby je 7.530,- Sk (trojnásobok základnej tarifnej odmeny podľa § 13*

ods. 8 v spojení s § 17 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, nakoľko predmetná vec bola z hľadiska časového ako aj z hľadiska odborného mimoriadne náročná a k jej vybaveniu sa vyžadovala znalosť a použitie cudzieho jazyka vzhľadom na zdroj, z ktorého boli čerpané rozsudky Súdu; mutatis mutandis nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 1. 2005, sp. zn. III. ÚS 220/04), spolu s režijným paušálom vo výške 406,- Sk (2 x 128,- Sk a 1 x 150,- Sk), t. j. sumu 33.556,- Sk zvýšenú o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % - 6.375,60 Sk, celkom teda sumu 39.931,60 Sk.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v tomto podaní upravujem body 9. a 10. petitu ústavnej sťažnosti a žiadam, aby Ústavný súd SR v bodoch 9. a 10. petitu ústavnej sťažnosti rozhodol takto:

9. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Ing. J. M. ako primerané finančné zadosťučinenie peňažnú sumu vo výške 50.000,- Sk, ktorú mu je povinný zaplatiť Okresný súd v Trenčíne a peňažnú sumu vo výške 300.000,- Sk, ktorú mu je povinný zaplatiť Krajský súd v Trenčíne, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

10. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Ing. J. M. náhradu trov právneho zastúpenia v sume 13.632,60 Sk (...), ktorú je Okresný súd v Trenčíne povinný uhradiť jeho advokátovi Mgr. R. T. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 39.931,60 Sk (...), ktorú je Krajský súd v Trenčíne povinný uhradiť jeho advokátovi Mgr. R.T. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.»

II.

Z listinných dôkazov predložených sťažovateľom, z dozorového spisu Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej aj „krajská prokuratúra“) sp. zn. 1 Kv 59/02, zo spisu okresného súdu sp. zn. 1 Tp 49/2003, zo súvisiaceho spisu krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/2003 a z rozvrhu práce krajského súdu na rok 2003 evidovaného pod sp. zn. Spr. 789/02 vyplývajú nasledovné relevantné skutočnosti:

1. Sťažovateľ podaním zo 16. mája 2003 prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. R. T., požiadal o prepustenie z väzby, pričom svoju žiadosť bližšie neodôvodnil. Eventuálne (pre prípad nevyhovenia tejto žiadosti) však zároveň požiadal aj o nahradenie väzby jeho sľubom, keď v závere svojej sťažnosti uviedol: *„Ak mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nebude vyhovené, podľa § 73 ods. 1 písm. b) TrP a čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení dodatkových protokolov, ktorý bol vyhlásený oznámením Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR pod č. 209/1992 Zb. žiadam o nahradenie väzby sľubom obvineného, ktorý pripájam v prílohe.“*

Uvedené žiadosti boli krajskej prokuratúre doručené 19. mája 2003.

2. Vzhľadom na to, že dozorujúci prokurátor uvedeným žiadosťami sťažovateľa nevyhovel, predmetné žiadosti podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku (ďalej aj „TP“) predložil okresnému súdu na rozhodnutie. *„Žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a o nahradenie väzby sľubom“* bola okresnému súdu doručená 21. mája 2003.

3. Okresný súd bez nariadenia verejného zasadnutia 22. mája 2003 uznesením sp. zn. 1 Tp 49/2003 rozhodol tak, že podľa § 72 ods. 2 TP žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia v podstate vyplýva, že: *„Sudca okresného súdu po preskúmaní žiadosti obvineného, vyšetrovacieho spisu č. ČVS: VKE-14/OVOZTČ-BB-2002 a spisu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 1 Tp 114/02 zistil, že dôvody väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) a c) Tr. por. u obvineného J. M. naďalej trvajú. Obvinený je dôvodne podozrivý z účasti na spáchaní závažnej trestnej činnosti, pričom dôkazy zadovážené vyšetrovaním toto podozrenie potvrdzujú naďalej. Napriek rozsiahlosti vyšetrovania v predmetnej veci pokračuje plynulo, zistené skutočnosti svedčia o spáchaní veľmi rozsiahlej a veľmi závažnej trestnej činnosti, vrátane trojnásobného trestného činu vraždy. Vzhľadom na dôvodné podozrenie z účasti obvineného na tejto trestnej činnosti a na štádium vyšetrovania naďalej trvá dôvodná obava z možného marenia objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie i z pokračovania v trestnej činnosti tak, ako bola konštatovaná v rozhodnutiach okresného i druhostupňového súdu o vzatí obvineného do väzby.“*

Sudca preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia. O nahradení väzby písomným sľubom nerozhodoval, pretože jeho prijatie je zo zákona

vyklúčené, keďže obvinený M. je stíhaný za trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Trestného zákona.“

Uznesenie bolo doručené sťažovateľovi 3. júna 2003, jeho obhajcovi Mgr. R. T. 6. júna 2003. Ďalší obhajca sťažovateľa JUDr. J. H. telefaxom z 18. júna 2003 a následne riadnym rovnopisom tohto faxu 19. júna 2003 požiadal tiež o doručenie uznesenia okresného súdu z 22. mája 2003 sp. zn. 1 Tp 49/2003, pričom jeho žiadosti bolo vyhovené 26. júna 2003.

4. Proti uzneseniu okresného súdu z 22. mája 2003 sp. zn. 1 Tp 49/2003 sťažovateľ podal prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. R. T. telefaxom 9. júna 2003 sťažnosť, ktorú doplnil riadnym rovnopisom tohto podania 10. júna 2003. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu sťažnosť aj prostredníctvom svojho advokáta JUDr. J. H. podaním, ktoré bolo okresnému súdu doručené 1. júla 2003.

5. Uvedené sťažnosti Ing. J. M. boli krajskému súdu doručené 4. júla 2003 o „11:46:49“ h a podaniu bola počítačovým generátorom pridelená sp. zn. 3 Tpo 13/2003. Z lustračného záznamu na predmetnom podaní vyplýva, že tomuto podaniu „predchádza 1 Tpo 72/02“.

6. Dňa 7. júla 2003 o „9:54:04“ h bola vec počítačovým generátorom „pridelená do oddelenia sťažnosti v štádiu príprav. kon. a je vedená pod sp. značkou 3 Tpo 13/2003 bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie do senátu tunajšieho súdu 1 Tpo“.

7. Z Rozvrhu práce krajského súdu platného na rok 2003 vyplýva, že súdne oddelenie

- pre veci 1 Tpo (*„rozhodovanie v II. stupni o sťažnostiach do väzby proti rozhodnutiam OS v prípravnom konaní okrem vecí podľa § 17 Tr. por. v 2/5-inách“*) rozhoduje v zložení: predseda senátu JUDr. E. (JUDr. H. zástupca), členovia senátu JUDr. M., JUDr. H.

- pre veci 3 Tpo (*„rozhodovanie v II. stupni o sťažnostiach do väzby proti rozhodnutiam OS v prípravnom konaní o veciach podľa § 17 Tr. por. v 1/2-ici“*) rozhoduje v zložení: predseda senátu JUDr. J. (JUDr. V. zástupca), členovia senátu JUDr. V., JUDr. K., JUDr. H.

8. Súčasťou rozvrhu práce krajského súdu na rok 2003 sú aj „*Hlavné princípy, ktoré platia pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003*“, z ktorých okrem iného vyplýva:

„1. *Zákonnými sudcami v konkrétnych veciach sú sudcovia, ktorí sú určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. V senátnych veciach sú zákonnými sudcami všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte. (...)*

3. *Kontrola rozdeľovania vecí a zákonných sudcov na prvostupňovom a na odvolacom úseku bude zaistená na dennej báze vedením prehľadov napadnutých vecí a ich pridelovania jednotlivým sudcom prvostupňového úseku a senátom odvolacieho úseku (zabezpečia vedúce kancelárii). Z prehľadov musia byť o. i. jasné dôvody, pre ktoré veci preskakujú poradie (v prvostupňovej agende najmä vrátenie veci z došetrenia v prípravnom konaní, zákonné vylúčenie sudcu pre rozhodovanie o väzbe, o nariadení domovej prehliadky a vydání príkazu na zatknutie v prípravnom konaní, vylúčenie sudcu z dôvodu predpojatosti (§ 30, 31 Tr. por.), potreba spojenia veci s inou už napadnutou vecou, delegácia veci odôvodnená potrebou spojiť delegovanú vec s inou už napadnutou vecou, v odvolacej agende najmä rozhodovanie o opravnom prostriedku, o ktorom už aj predtým rozhodoval určitý senát alebo sudca, zákonné vylúčenie zo zákonných dôvodov už vyššie uvedených (§ 30, 31 Tr. por.). Sudcovia majú právo do týchto prehľadov nahliadať, žiadať vysvetlenie, prípadne aj prešetrenie namietaných nezrovnalostí (zabezpečí podpredseda krajského súdu pre trestný úsek).“*

9. V súvisiacom spise okresného súdu sa nachádza nasledovný úradný záznam pod č. k. 3 Tpo 13/03-41 zo 4. augusta 2003:

„*Dňa 4. 8. 2003 na tunajší súd sa dostavila koncipientka A. M. advokátskej kancelárie advokáta JUDr. J. H., ktorá požiadala o nahliadnutie do trestnej veci obv. Ing. J. M. a spol., o ktorej Krajský súd v Trenčíne má rozhodnúť (sťažnosť obv. Ing. J. M. proti uzneseniu OS Trenčín, sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. 5. 2003).*

Nakoľko ide o vec, ktorá sa nachádza v štádiu prípravného konania a tunajší súd rozhoduje len o väzbe obvineného, ako predseda senátu som Mgr. A. M. upozornil, že nahliadnuť do spisu jej umožním len v prípade, ak vyšetrovateľ konajúci vo veci udelí súhlas na nahliadnutie do spisu. Za tým účelom som sa spojil s dozorujúcim prokurátorom Krajskej prokuratúry v Trenčíne JUDr. S., ktorého som požiadal, aby sa spojil

s vyšetrovateľom konajúcim vo veci a vyžiadal od neho stanovisko. JUDr. S. ma obratom informoval, že sa telefonicky spojil s vyšetrovateľom, ktorý však odmietol udeliť v tomto prípade súhlas Mgr. A. M. na nahliadnutie do spisu.

O tomto som Mgr. A. M. informoval a zároveň som jej uviedol, že z tohto dôvodu vzhľadom na ustanovenia Tr. por. jej nemôžem umožniť nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu. (JUDr. D. E., predseda senátu).“

10. Krajský súd o uvedenom opravnom prostriedku sťažovateľa rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. D. E. a členov senátu JUDr. J. M. a JUDr. S. H. na neverejnom zasadnutí uznesením sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu podľa § 148 ods. 1 písm. c) TP zamietol z týchto dôvodov:

„Krajský súd podľa § 147 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré tomuto predchádzalo a dospel k záveru, že sťažnosť obvineného Ing. J. M. nie je dôvodná.

Obvinený Ing. J. M. je vyšetrovateľom Odboru vyšetrovania obzvlášť závažnej trestnej činnosti PZ, oddelenie vyšetrovania B. trestne stíhaný pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, 4 písm. b), ods. 5 Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom v uznesení vyšetrovateľa.

Sudkyňa okresného súdu správne dospela k záveru, keď žiadosť obvineného Ing. J. M. o prepustenie z väzby na slobodu zamietla. Krajský súd v plnom rozsahu poukazuje na dôvody, pre ktoré žiadosť obvineného Ing. J. M. o prepustenie z väzby zamietla, tieto si zároveň i krajský súd osvojuje a v plnom rozsahu na ne poukazuje.

Krajský súd zistil, že vyšetrovateľ konajúci vo veci riadne koná a z tohto dôvodu ani nezistil prietahy v konaní napriek rozsiahlosti vyšetrovania predmetnej veci.

Keďže obvinený je stíhaný pre trestný čin uvedený v § 62 ods. 1 Tr. por. zo zákona je vylúčené, aby súd mohol prijať písomný sľub, ako náhradu za väzbu. Z toho dôvodu i krajský súd preto považuje odmietnutie prijatia písomného sľubu súdom v dôvodoch za dostatočné.

Keďže dôvody väzby u obvineného Ing. J. M. v zmysle § 67 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. sú dané naďalej, krajský súd o sťažnosti obvineného rozhodol tak, že podľa § 148 ods. 1 písm. c) Tr. por. túto ako nedôvodnú zamietol.“

11. Uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 bolo ďalšiemu obhajcovi sťažovateľa JUDr. J. H. doručené 12. augusta 2003, sťažovateľovi bolo toto uznesenie doručené 19. augusta 2003 a jeho obhajcovi Mgr. R. T. bolo uvedené uznesenie doručené 22. augusta 2003.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 17 ústavy osobná sloboda sa zaručuje (ods. 1). Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (...) (ods. 2). Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu (ods. 5).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom (ods. 2). Všetci účastníci sú si v konaní podľa ods. 2 rovní (ods. 3).

Podľa čl. 48 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon (ods. 1). Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom (ods. 2).

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: (...) c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní (...).

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne (...) o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: (...) c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú; d) vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe (...).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu a krajského súdu v súvislosti so žiadosťou sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu a v prípade nevyhovenia o nahradenie väzby jeho sľubom v konaní vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 1 Tp 49/03 a na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 došlo k porušeniu jeho označených základných práv a slobôd.

Ústavný súd pripomína, že je viazaný predmetom konania, ktorý bol vymedzený sťažnosťou a jeho uznesením o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný ďalej dodáva, že v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Zo vzájomnej súvislosti týchto ustanovení vyplýva, že dohovor a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave ústavy, a tým normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť (napr. I. ÚS 36/02). Okrem toho ústavný súd vo svojej judikatúre už zdôraznil, že do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 dohovoru, tak ako ich vykladá a uplatňuje Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre (napr. III. ÚS 7/00, II. ÚS 55/98).

1. K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru a v spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy postupom

a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tým, že o opravnom prostriedku sťažovateľa súvisiacom s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval iný senát krajského súdu než senát zložený zo zákonných sudcov

Ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že ústavnú sťažnosť v tejto časti neodmietol z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde) napriek tomu, že sťažovateľ nevyčerpal „opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov“, v danom prípade podľa § 30 ods. 4 TP. O predmetnom opravnom prostriedku sťažovateľa rozhodoval krajský súd na neverejnom pojednávaní, pričom podľa preukázaného tvrdenia sťažovateľa mu nebolo umožnené nahliadnuť do spisu, teda nemal vedomosť o zmene zloženia senátu, preto ani návrh na vylúčenie ním namietaných sudcov nepodal, tak ako to inak predpokladá judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 126/03).

1. 1. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. (...)

Pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy treba brať do úvahy nielen príslušnú zákonnú úpravu, ale predovšetkým ustanovenia ústavy a dohovoru o nezávislom a nestrannom výkone súdnictva (napr. citovaný čl. 5 ods. 4 dohovoru). Existencia nestrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. V tomto smere ide o zvažovanie zistiteľných skutočností, ktoré môžu nestrannosť sudcu spochybníť. Z tohto pohľadu môžu mať dokonca určitý význam aj zjav - zdanie (appearances). Je to inými slovami vyjadrený výstižný výrok ESLP vo veci *Delcourt v. Belgicko*, 1970, séria A, č. 11, podľa ktorého „spravodlivosť má byť nielenže vykonávaná, ale sa aj musí javiť, že je vykonávaná“. Podstatnou je dôvera, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti u verejnosti vzbudzovať.

Za zákonného sudcu treba považovať podľa viacerých právnych prameňov sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady pre výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu (napr. III. ÚS 16/00).

Z ustanovenia § 7 ods. 2 zákona č. 335/1991 o súdoch a sudcoch v znení účinnom ku dňu, keď predmetná vec napadla na krajský súd (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“), tiež vyplýva, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, pričom za zákonného sudcu sa považuje sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02).

Podľa § 26 ods. 1 zákona o súdoch a sudcoch činnosť súdov sa pri zabezpečovaní riadneho výkonu súdnictva určuje v rozvrhu práce na kalendárny rok, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia tohto zákona sa veci v súlade s rozvrhom práce pridelujú sudcom a vyšším súdnym úradníkom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

1. 2. Z uvedeného vyplýva, že ústavný imperatív inkorporovaný v čl. 48 ods. 1 ústavy a súvisiacich článkoch dohovoru, resp. ústavný princíp zákonného sudcu vyplývajúci z judikatúry ústavného súdu, ktorý bol zakotvený aj v citovaných vykonávacích všeobecne záväzných predpisoch, treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, totiž na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruku, že na rozhodnutie jeho vecí sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený - pre rôzne dôvody a rozličné účely - výber súdov a sudcov „ad hoc“.

1. 3. Ústavnou požiadavkou na zabezpečenie princípu zákonného sudcu, resp. senátu je teda pridelenie napadnutej veci podľa vopred daných zásad náhodným výberom v súlade s rozvrhom práce, ktorý zostavuje predseda súdu po predchádzajúcom prerokovaní so sudcami a vyššími súdnymi úradníkmi daného súdu a ktorý musí obsahovať zákonom ustanovené obsahové náležitosti.

1. 4. Sťažovateľ porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu vidí v tom, že jeho sťažnosti proti rozhodnutiu o neprepustení z väzby bola na krajskom súde pôvodne pridelená sp. zn. 3 Tpo 13/03 a vec napadla podľa rozvrhu práce do senátu JUDr. J., následne však vec bola „*pridelená cez výnimku*“ na prejednanie a rozhodnutie do senátu 1 Tpo, ktorého predsedom je JUDr. E. a ktorého zloženie bolo odlišné od senátu 3 Tpo.

1. 5. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z rozvrhu práce krajského súdu na rok 2003 vyplýva (bod 7 časti II tohto nálezu), že senát 1 Tpo je zložený zo zákonných sudcov na rozhodovanie v II. stupni „o sťažnostiach do väzby“ proti rozhodnutiam okresných súdov v prípravnom konaní *okrem vecí podľa § 17 TP*. Naproti tomu senát 3 Tpo je zložený zo zákonných sudcov na rozhodovanie v II. stupni „o sťažnostiach do väzby“ proti rozhodnutiam okresných súdov v prípravnom konaní *o veciach podľa § 17 TP*.

Z ustanovenia § 17 ods. 1 TP vyplýva, že trestný čin vraždy podľa § 219 TZ, s ktorým bol spojený trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 5 TZ, pre ktorý bol sťažovateľ obvinený a trestne stíhaný, spadá do vecnej príslušnosti krajských súdov ako súdov I. stupňa.

Z uvedeného vyplýva, že podľa rozvrhu práce na rok 2003 prípad sťažovateľa nepatrí do senátu 1 Tpo. Pokiaľ o ňom aj napriek tomu rozhodoval tento senát krajského súdu (*bez ohľadu na to, že pod sp. zn. 3 Tpo 13/03*), už ani z tohto dôvodu nebolo možné členov senátu 1 Tpo považovať za nestranných, resp. zákonných sudcov sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

1. 6. Podľa predsedu krajského súdu v danom prípade bola uplatnená „*výnimka*“ a teda „*predmetná vec bola pridelená do senátu JUDr. E. z dôvodu, že v roku 2002 rozhodoval v odvolacom konaní proti sťažovateľovi senát JUDr. E. (...)*“ pretože „v súlade

s bodom 3) Hlavných princípov, ktoré platili pre Rozvrh práce trestného oddelenia na rok 2003, boli v odvolacej agende najmä na rozhodovanie o opravnom prostriedku vecí pridelené cez výnimku senátu resp. sudcovi, ktorý už predtým v danej veci rozhodoval“.

Vo vzťahu k posudzovaniu princípu zákonného sudcu ústavný súd predovšetkým konštatuje, že zásada uplatnenia výnimky pridelenia vecí, na ktoré sa predseda krajského súdu odvoláva, z predloženého rozvrhu práce na rok 2003 jednoznačne nevyplýva (bod 7 časti II tohto nálezu), a to ani z bodu 3) *Hlavných princípov* (bod 8 časti II tohto nálezu) a ani v inej časti tohto rozvrhu práce táto zásada nie je výslovne upravená. V spomínanom bode 3) *Hlavných princípov* je síce zmienka o dôvodoch „pre ktoré veci preskakujú poradie“, ale v inom kontexte, v inej súvislosti. Tento bod *Hlavných princípov* totiž rieši „kontrolu rozdeľovania vecí a zákonných sudcov“, a to na báze vedenia prehľadov o napadnutých veciach a ich pridelenia, pričom na tomto mieste je stanovené, že z prehľadov musí byť jasný okrem iného aj dôvod, pre ktorý „veci preskakujú poradie (...), v odvolacej agende najmä rozhodovanie o opravnom prostriedku, o ktorom už aj predtým rozhodoval určitý senát alebo sudca (...)“. Z tohto ustanovenia je možné vyvodit' existenciu výnimky pri pridelení vecí sudcom a senátom, nanajvýš extenzívnym výkladom *Hlavných princípov*. Výnimka pri pridelení vecí sudcom a senátom však nemôže byť určená v rozvrhu práce sofistikovane a nemôže byť výsledkom interpretácie rozvrhu práce, ale musí byť v nej ustanovená exaktne, transparentne, predvídateľne, tak aby mohla byť realizovaná v zásade bez vonkajšieho zásahu do rozvrhu práce, teda aj bez zásahu do tohto systému zo strany orgánov štátnej správy v súdnictve. Navyše, v danom prípade výpočet výnimiek pri pridelení vecí sudcom a senátom je vzhľadom na použitý pojem „najmä“ výpočtom demonštratívnym, pripúšťajúcim aj existenciu iných dôvodov, pre ktoré je možné preskočiť poradie, čím sa spochybňuje požiadavka predvídateľnosti a relativizuje kontrola správnosti pridelenia vecí. Vzhľadom na uvedené skutočnosti treba konštatovať, že rozvrh práce na rok 2003 nezohľadňuje celkom ustanovenie § 26 ods. 3 zákona o súdoch a sudcoch, ktorý jednoznačne ustanovuje obsahové náležitosti rozvrhu práce. Okrem iného toto ustanovenie vo svojom písm. e) vyžaduje, aby v rozvrhu práce bol určený spôsob a podmienky vykonania zmien v rozvrhu práce, ak nastane niektorá z taxatívne vymenovaných situácií, konkrétne ak sa zmení personálne obsadenie súdu, vylúčia sa

sudcovia alebo ďalší zamestnanci súdu podľa osobitného predpisu uvedení v rozvrhu práce. Jedine v týchto prípadoch možno vykonať zmeny v pridelovaní vecí, ktoré je apriori založené na náhodnom pridelovaní. Zákon o súdoch a sudcoch v § 26 ods. 3 písm. f) a g) vyžaduje vopred stanoviť v rozvrhu práce spôsob pridelovania vecí a rozvrh služieb určujúci sudcov a spôsob ich zastupovania v prípadoch, keď náhodné pridelovanie nie je možné buď pre technické problémy, alebo z dôvodu povahy vecí. Zákon o súdoch a sudcoch v tomto ustanovení nepripúšťa ďalšie odchýlky od náhodného pridelovania vecí, a to ani vtedy, ak by boli vopred *expressis verbis* inkorporované do znenia rozvrhu práce.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že Krajský súd v Trenčíne porušil základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy postupom a uznesením sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2003 tým, že o opravnom prostriedku sťažovateľa súvisiacom s jeho žiadosťou zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval iný senát krajského súdu než senát zriadený zákonom, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

Pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, tento spravidla nie je aplikovateľný na rozhodovanie o väzbe (napr. rozsudok ESLP Neumeister v. Rakúsko z roku 1968), preto vo vzťahu k tomuto článku dohovoru ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 7 výroku tohto nálezu, teda vo vzťahu k tomuto článku dohovoru sťažnosti v tejto časti nevyhoviel.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 tým, že jeho obhajcovi bolo odopreté nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu.

2. 1. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z judikatúry ESLP vyplýva, že konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí byť kontradiktórne a vždy musí zaručovať rovnosť zbraní medzi stranami, prokurátorom a zadržovanou osobou. Rovnosť zbraní však nie je zabezpečená, keď je obhajcovi odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú podstatné pre to, aby bolo možné účinne napadnúť nezákonnosť väzby klienta. Vzhľadom na dramatický dopad, aký má pozbavenie slobody na základné práva dotknutej osoby, konanie podľa čl. 5 ods. 4 musí v zásade spĺňať základné požiadavky spravodlivého konania v zmysle čl. 6; najmä je potrebné dbať o to, aby osoba vo väzbe bola informovaná o podaniach založených do spisu a mala skutočnú možnosť sa k nim vyjadriť.

Podľa niektorých ustanovení TP účinných v čase, keď došlo k namietaným skutočnostiam, obvinený, poškodený a zúčastnená osoba, ich obhajcovia a splnomocnenci majú právo nazerať do spisov s výnimkou zápisnice o hlasovaní a časti spisu obsahujúceho údaje o totožnosti svedka (§ 101 ods. 3 a 4 TP) a krycie údaje o totožnosti agenta, robiť si z nich výpisky a poznámky a obstarávať si na svoje trovy kópie spisov a ich častí (§ 65 ods. 1 prvá veta TP).

V prípravnom konaní môže prokurátor, vyšetrovateľ alebo policajný orgán právo nahliadnuť do spisu a s ním spojené ostatné práva uvedené v odseku 1 zo závažných dôvodov odoprieť. Závažnosť dôvodov, z ktorých vyšetrovateľ alebo policajný orgán toto právo odoprel, na žiadosť osoby, ktorej sa odopretie týka, je prokurátor povinný urýchlene preskúmať. Tieto práva nemožno odoprieť obvinenému a obhajcovi po tom, čo boli upozornení na možnosť preštudovať spisy (§ 65 ods. 2 TP).

Podľa ESLP účinnosť vyšetrovania môže niekedy vyžadovať utajenie časti získaných informácií, aby sa obvinenému zabránilo zničiť alebo ovplyvniť dôkazy alebo znemožniť riadny výkon spravodlivosti. Avšak sledovanie tohto legitímneho cieľa nemôže odôvodniť podstatné obmedzenia práv obhajoby. Informácie, ktoré sú podstatné pre posúdenie zákonnosti väzby, musia byť primeraným spôsobom sprístupnené obhajcovi obvineného

držaného vo väzbe (vec Garcia Alva v. Nemecko, rozsudok z 13. februára 2001, § 42; vec Lietzow v. Nemecko, rozsudok z 13. februára 2001, § 44; vec Schöps v. Nemecko, rozsudok z 13. februára 2001, § 51).

2. 2. K porušeniu základného práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní postupom a rozhodnutím krajského súdu podľa sťažovateľa došlo tým, že v procese rozhodovania o jeho žiadosti zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu bolo jeho obhajcovi odopreté nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu a vzhľadom na to „*som teda nemal možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré mali odôvodňovať väzobné dôvody, rovnako ako k dôkazom o nich, čím bolo porušené moje právo na obhajobu a spravodlivé súdne konanie (...). Rovnako som nemal možnosť zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a vyjadriť sa k nim a v týchto dôkazoch obsiahnutým skutočnostiam, ktoré predložil prokurátor Krajskej prokuratúry Trenčín Okresnému súdu v Trenčíne a následne Krajskému súdu v Trenčíne (...). Túto možnosť som nemal napriek tomu, že tieto dôkazy a skutočnosti boli prokurátorovi známe a tak Okresný súd v Trenčíne ako aj Krajský súd v Trenčíne ich brali do úvahy pri svojom rozhodovaní (...)*“.

Skutočnosť, že obhajcovi sťažovateľa nebolo umožnené nahliadnuť do predmetného spisu, medzi účastníkmi konania sporné nebolo. Predseda krajského súdu v tejto súvislosti namietal, že „*zrejme však ide o prípad, ktorý namietal sťažovateľ už vo svojej predchádzajúcej sťažnosti*“, o ktorej rozhodol ústavný súd 11. marca 2004 pod č. k. I. ÚS 67/03-103. „*Sťažovateľ teda opakovane namieta skutočnosť, o ktorej už bolo Ústavným súdom Slovenskej republiky rozhodnuté*“. K tomu ústavný súd dodáva, že už aj vzhľadom na úradný záznam v súvisiacom spise pod č. k. 3 Tpo 13/03-41, podľa ktorého: „*Dňa 4. 8. 2003 na tunajší súd sa dostavila koncipientka A. M. advokátskej kancelárie advokáta JUDr. J. H., ktorá požiadala o nahliadnutie do trestnej veci obv. Ing. J. M. a spol., o ktorej Krajský súd v Trenčíne má rozhodnúť (sťažnosť obv. Ing. J. M. proti uzneseniu OS Trenčín, sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. 5. 2003)*“, nemožno mať žiadne pochybnosti o tom, že predmetné odopretie nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu sa uskutočnilo v procese rozhodovania o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu. Uvedený úradný záznam spísal JUDr. D. E., ktorý ďalej konštatoval „*Nakoľko ide o vec, ktorá sa nachádza v štádiu prípravného konania a tunajší súd*

rozhoduje len o väzbe obvineného, ako predseda senátu som Mgr. A. M. upozornil, že nahliadnuť do spisu jej umožním len v prípade, ak vyšetrovateľ konajúci vo veci udelí súhlas na nahliadnutie do spisu. Za tým účelom som sa spojil s dozorujúcim prokurátorom Krajskej prokuratúry v Trenčíne JUDr. S., ktorého som požiadal, aby sa spojil s vyšetrovateľom konajúcim vo veci a vyžiadal od neho stanovisko. JUDr. S. ma obratom informoval, že sa telefonicky spojil s vyšetrovateľom, ktorý však odmietol udeliť v tomto prípade súhlas Mgr. A. M. na nahliadnutie do spisu. O tomto som Mgr. A. M. informoval a zároveň som jej uviedol, že z tohto dôvodu vzhľadom na ustanovenia Tr. por. jej nemôžem umožniť nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu“ (bod 9 časti II tohto nálezu). Ústavný súd ešte poznamenáva, že predmetom nálezu č. k. I. ÚS 67/03-103 nebolo porušenie základného práva na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že sudca krajského súdu nevyhovel žiadosti sťažovateľa o umožnenie jeho obhajcovi nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu, ktorý mu bol predložený v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu. Ústavný súd uznáva, že účinnosť vyšetrovania, ktoré sa týkalo viacerých obvinených, mohla v danej veci vyžadovať utajenie časti získaných informácií pred sťažovateľom a jeho obhajcom v záujme zabezpečenia riadneho výkonu spravodlivosti, avšak nie je presvedčený o tom, že si tento účel v okolnostiach danej veci vyžadoval odopretie prístupu k celému spisu.

Krajský súd teda tým postupom, že neprijal opatrenia za účelom umožnenia nazrieť obhajcovi sťažovateľa aspoň do časti predloženého vyšetrovacieho spisu týkajúcej sa jeho žiadosti zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu, porušil základné právo sťažovateľa na kontradiktórne konanie a princípu rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu pod bodom 2.

Právo na kontradiktórne konanie a na rovnosť zbraní je pri rozhodovaní o väzbe súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto iba v tomto rozsahu bolo možné v tejto časti sťažnosti vyhovieť. Článok 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy sa spravidla vzťahujú na konanie vo veci samej, teda v danej veci *ratione materiae* do obsahu týchto článkov dohovoru a ústavy namietané

skutočnosti nespádajú, preto ústavný súd v tejto časti sťažnosti nevyhovel, teda rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku pod bodom 7 tohto nálezu.

2. 3. V okolnostiach tejto veci však tento záver ústavného súdu o porušení uvedených článkov ústavy a dohovoru namietaným postupom krajského súdu ešte neumožňuje obdobné konštatovanie aj vo vzťahu k jeho napadnutému uzneseniu. Ústavný súd totiž nezistil žiadnu takú ústavne relevantnú súvislosť medzi zisteným porušením a napadnutým uznesením krajského súdu, ktorá by odôvodňovala v okolnostiach danej veci (pozri aj dôvody odmietnutia sťažnosti uvedené v uznesení ústavného súdu č. k. I. ÚS 239/04-54 z 10. decembra 2004) možnosť iného - pre sťažovateľa priaznivejšieho - výsledku konania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

Z týchto dôvodov v tejto časti rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 7.

3. K namietanému porušeniu práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. mája 2003 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2004 tým, že tieto uznesenia neboli dostatočne zdôvodnené

3. 1. Sťažovateľ v oboch súvislostiach v podstate zhodne namieta, že ani napadnuté uznesenie okresného súdu, ale ani uznesenie krajského súdu neobsahuje vo vzťahu k jeho osobe konkrétne skutočnosti odôvodňujúce trvanie väzby. Podľa názoru sťažovateľa rovnako z týchto rozhodnutí nie je zrejmá existencia skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania jeho osobnej slobody.

Podľa názoru predsedníčky okresného súdu a predsedu krajského súdu napadnuté uznesenia boli zdôvodnené v súlade so zákonom a dôvody väzby trvali.

3. 2. „Náleží predovšetkým vnútroštátnym súdom dbať o to, aby doba väzby neprekročila primeranú hranicu. Za tým účelom im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so

zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie z väzby. Trvanie dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin, je *conditio sine qua non* zákonnosti pokračovania väzby, ale po uplynutí určitého času táto podmienka už nestačí. Súd potom musí zistiť, či iné dôvody naďalej ospravedľujú pozbavenie slobody. Ak sú tieto dôvody relevantné a dostačujúce, potom treba skúmať, či orgány činné v trestnom konaní postupujú vo veci samej s osobitnou starostlivosťou a urýchlením“ (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

„Požiadavka, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby neprekročilo nevyhnutnú dobu, vyžaduje preveriť nielen existenciu a relevantnosť dôvodov väzby, ale aj doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní. Právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť totiž porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením“ (II. ÚS 55/98).

Z uvedených stanovísk možno vyvodiť, že podľa slovenského práva v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia byť splnené štyri podmienky. Musí existovať po formálnej stránke uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie. Musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 67 ods. 1 TP. Napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Stážovateľ kvalitu odôvodnenia uznesení všeobecných súdov namieta jednak z pohľadu existencie kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý bolo voči nemu vznesené obvinenie, a jednak z pohľadu existencie väzobného dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. b) TP.

Ústavný súd opakovane poukazuje na to, že uznesenia okresného súdu a krajského súdu treba považovať za jeden celok a tak ich skúmať.

V súvislosti s existenciou kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku poukazujú všeobecné súdy na to, že „*dôkazy zadovážené doterajším vyšetrovaním toto*

podozrenie potvrdzujú naďalej“. Pokiaľ ide o obavu z kolúzie a z pokračovania v trestnej činnosti podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) TP, práve rozsiahlosť a závažnosť trestnej činnosti odôvodňuje podľa všeobecných súdov, že tu bola „*obava z možného marenia objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie i z pokračovania trestnej činnosti tak, ako bola konštatovaná v rozhodnutiach okresného i druhostupňového súdu o vzatí obvineného do väzby.*“

Vo vzťahu k otázke, či sa trestnému stíhaniu venuje zo strany kompetentných orgánov osobitná starostlivosť a či konajú urýchlene, poukazujú všeobecné súdy na to, že ide o veľmi rozsiahle vyšetrowanie, ktoré plynulo prebieha (bod 3 a 10 časti II tohto nálezu). Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že rýchlosť vyšetrowania sťažovateľ vôbec ani nenamietal.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli zásadným spôsobom spochybnit' odôvodnenie skutočností rozhodujúcich pre ďalšie trvanie väzby. Podľa názoru ústavného súdu použité argumenty všeobecných súdov vyhovujú požiadavkám vyplývajúcim tak z ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

Z uvedených dôvodov sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 49/2003 z 22. mája 2003 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 13/03 zo 7. augusta 2004, nebolo možné vyhovieť, preto ohľadom tejto časti sťažnosti rozhodol ústavný súd tak, ako je to uvedené pod bodom 7 výroku tohto nálezu.

4. K namietanému porušeniu práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby urýchlene, resp. bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu

4. 1. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím (...), má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z judikatúry ESLP vyplýva, že väzba má mať striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36).

4. 2. Z celkovej doby trvania konania čas spotrebovaný na krajskej prokuratúre bol 5 dní. Vzhľadom na to, že sťažovateľ vytýka porušenie označených článkov ústavy a dohovoru vo vzťahu k okresnému súdu a krajskému súdu, je potrebné zaoberať sa predovšetkým konaniami na týchto súdoch. Vec bola na okresnom súde 1 mesiac a 5 dní a 1 mesiac a 24 dní trvalo konanie o opravnom prostriedku (pozri chronológiu úkonov v časti II tohto nálezu). Vzhľadom na uvedené skutočnosti konanie o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu (odpočítaním lehôt spotrebovaných na podanie opravných prostriedkov) trvalo viac ako sedemdesiat dní, čo nezodpovedá povinnosti všeobecných súdov konať urýchlene.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj na doterajšiu judikatúru ústavného súdu a ESLP nebolo možné celkové trvanie napadnutých konaní, a teda postup všeobecných súdov považovať za urýchlené, preto ústavný súd vyslovil, že Okresný súd Trenčín v konaní

vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 porušili čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 ústavy, z ktorých pre ne vyplýva povinnosť, aby urýchlene rozhodli o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, tak ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto nálezu.

Právo na urýchlené rozhodovanie o väzbe je súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 ústavy. Preto nebolo možné vyhovieť namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, lebo toto ustanovenie sa vzťahuje spravidla na konanie vo veci samej, a teda ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 7 výroku tohto nálezu.

5. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 50 ods. 3 ústavy tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o prepustenie z väzby na slobodu alebo v prípade nevyhovenia o nahradenie väzby jeho sľubom urýchlene, resp. bez zbytočných prietáhov, a tak mu bránili v zákonom ustanovenej lehote opätovne požiadať o prepustenie z väzby

Podľa názoru sťažovateľa pomalým postupom všeobecných súdov došlo aj k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s jeho právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. Sťažovateľ svoj názor zakladá na tej skutkovej okolnosti, že zdĺhavosťou konania o rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu okresným súdom a krajským súdom bol pozbavený možnosti každých 14 dní žiadať nanovo o prepustenie z väzby.

Ústavný súd už v bode 4 časti III tohto nálezu dospel k záveru a vo výroku pod bodom 3 tohto rozhodnutia vyslovil, že okresný súd a krajský súd porušili čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 ústavy, z ktorých pre ne vyplýva povinnosť, aby urýchlene rozhodli o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Je len samozrejmé, že ak je porušené právo na urýchlené rozhodovanie o väzbe, tak obyčajne je porušené aj právo na periodickú kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania väzby.

Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Preto toto ustanovenie je v pomere špeciality k všeobecným ustanoveniam čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy (mutatis mutandis I. ÚS 224/03). To je dôvod, pre ktorý inak opodstatnenej časti sťažnosti ústavný súd nemohol vyhovieť, teda rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 7 výroku tohto nálezu.

6. K namietanému porušeniu práva byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 49/2003 a krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 nerozhodli o alternatívnej žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom

6. 1. Článok 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú napríklad: právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04).

Z citovaného právneho názoru ústavného súdu vyplýva, že čl. 17 ústavy zahrňuje v sebe v podstate všetky práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

6. 2. Sťažovateľ tiež namieta, že hoci pre prípad nevyhovenia žiadosti o prepustenie z väzby požiadal alternatívne aj o nahradenie väzby sľubom, všeobecné súdy túto alternatívnu žiadosť meritórne neskúmali a o jeho alternatívnej žiadosti z 13. mája 2003 nerozhodli.

Podľa názoru okresného súdu a krajského súdu bol postup správny, lebo platný Trestný poriadok v danom prípade prepustenie na základe prijatia sľubu neumožňoval.

Z doterajšej judikatúry k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorá sa vytvárala postupne, vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť

pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. februára 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. júna 2001).

Pokiaľ ide o výklad samotného pojmu „záruka“ v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru, z doterajšej judikatúry treba vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve. Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účasť obvineného na pojednávaní. Spravidla ide o peňažnú záruku (kauciu), ale aj o iné formy záruk, napríklad odovzdanie cestovného pasu (Stögmüller c. Rakúsko z 10. novembra 1969), stanovenie povinnosti mať stále bydlisko, hlásiť sa v pravidelných intervaloch atď.

Z ustanovenia § 73 a § 73a TP vyplýva, že slovenské právo pozná tri miernejšie prostriedky, ktorými možno nahradiť väzbu. Ide o nahradenie väzby zárukou [§ 73 ods. 1 písm. a) TP], sľubom [§ 73 ods. 1 písm. b) TP] a peňažnou zárukou (§ 73a ods. 1 TP). Ani jeden z týchto prostriedkov nie je možné použiť v prípade kolúznei väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) TP a ani v prípade trestných činov vymenovaných v ustanovení § 62 ods. 1 TP (§ 73 ods. 3 a § 73a ods. 1 TP).

Ústavný súd už vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 100/04 uviedol, že tak záruku podľa § 73 ods. 1 písm. a) TP, ako aj sľub podľa § 73 ods. 1 písm. b) TP a napokon aj peňažnú záruku podľa § 73a ods. 1 TP treba považovať vzhľadom na sledovaný účel za záruku v zmysle čl. 5 ods. 3 druhej vety dohovoru.

Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Vzhľadom na uvedené právne skutočnosti nebolo možné v tejto časti neprisvedčiť podrobným argumentom sťažovateľa (bod 3. 3 časti I nálezu).

Hoci Trestný poriadok možnosť nahradenia väzby sľubom v prípade sťažovateľa vylučuje, ustanovenie druhej vety čl. 5 ods. 3 dohovoru to umožňuje. Bolo preto povinnosťou všeobecných súdov pri rozhodovaní o alternatívnej žiadosti sťažovateľa namiesto ustanovenia § 73 ods. 1 a 3 TP aplikovať čl. 5 ods. 3 druhú vetu dohovoru, keďže toto ustanovenie zabezpečuje väčší rozsah základného práva. Zároveň to znamená, že všeobecné súdy mali alternatívnu žiadosť sťažovateľa meritórne preskúmať.

Všeobecné súdy tak neurobili. Ústavný súd dospel k záveru, že Okresný súd Trenčín uznesením z 22. mája 2003 sp. zn. 1 Tp 49/2003 a Krajský súd v Trenčíne uznesením zo 7. augusta 2003 sp. zn. 3 Tpo 13/03 porušili právo sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy tým, že nebolo rozhodnuté o alternatívnej žiadosti sťažovateľa zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom. V danom prípade podľa názoru ústavného súdu došlo k úplnému odopretiu práva sťažovateľa na rozhodnutie o jeho alternatívnej žiadosti zo 16. mája 2003 o nahradenie väzby jeho sľubom, keďže sťažovateľ bol už medzičasom prepustený na slobodu, pričom o prepustení z väzby rozhoduje všeobecný súd vždy s účinkami pro futuro (napr. I. ÚS 87/04). Vzhľadom na uvedené skutočnosti o tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto nálezu.

Naproti tomu vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy tejto časti sťažnosti ústavný súd nevyhovel (bod 7 tohto nálezu), pretože toto ustanovenie ústavy je aplikovateľné spravidla na konanie vo veci samej.

7. K primeranému finančnému zadosťučeniu

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučenie.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo

slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02).

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk voči okresnému súdu a voči krajskému súdu v sume 300 000 Sk, ktoré podrobne odôvodnil (bod 2. 8 časti I nálezu).

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základných práv uvedených vo výroku tohto nálezu nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, vzhľadom na viacnásobné porušenie základných práv sťažovateľa, ako aj na povahu veci a význam konaní pre sťažovateľa, ale aj na to, že súdy postupovali v súvislosti s bodom 4 výroku v podstate lege artis, avšak v rozpore s príslušnými článkami dohovoru a vyvíjajúcou sa judikatúrou, považuje za primerané vo výške 80 000 Sk, ktoré je povinný uhradiť okresný súd vo výške 20 000 Sk a krajský súd vo výške 60 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu pod bodom 5.

8. K ostatným návrhom sťažovateľa

Sťažovateľ požadoval, aby ústavný súd zrušil uznesenie Okresného súdu Trenčín z 22. mája 2003 sp. zn. 1 Tp 49/03 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo 7. augusta 2003 sp. zn. 3 Tpo 13/03, a domáhal sa prepustenia z väzby na slobodu.

Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k názoru o neopodstatnenosti trvania väzby sťažovateľa v preskúmanom období (od podania žiadosti o prepustenie z väzby do právoplatného rozhodnutia o tejto žiadosti), a pretože sťažovateľ bol uznesením č. k. 1 Kv 59/02-1492 z 22. januára 2004 prepustený na slobodu, návrhu sťažovateľa v tejto časti sťažnosti nebolo vyhovené, tak ako to je uvedené v bode 7 tohto nálezu.

9. K náhrade trov konania

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 26 770 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti 9. októbra 2003 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu 16. marca 2005). Za dva úkony vykonané v roku 2003 patrí odmena v sume dvakrát po 8 540 Sk (pričom základná sadzba tarifnej odmeny je zvýšená na dvojnásobok z dôvodu náročnosti a zložitosti veci najmä z hľadiska odborného a časového, ktorý je zrejmý hlavne z obsahovej a argumentačnej rozsiahlosti týchto úkonov) a režijný paušál dvakrát po 128 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 17 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), teda spolu za úkony vykonané v roku 2003 po zaokrúhlení na celé slovenské desaťkoruny nahor prislúcha sťažovateľovi suma 17 340 Sk a za jeden úkon vykonaný v roku 2005 patrí odmena 5 002 Sk (pričom základná sadzba tarifnej odmeny je zvýšená na dvojnásobok, pretože predmetný úkon je mimoriadne ťažký a časovo náročný) a režijný paušál 150 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 22 492 Sk, ku ktorej bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 4 273,48 Sk, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú zaokrúhlene celkove sumu 26 770 Sk, ktoré je povinný uhradiť okresný súd vo výške 8 923 Sk a krajský súd vo výške 17 847 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 6 výroku tohto rozhodnutia.

10. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2005